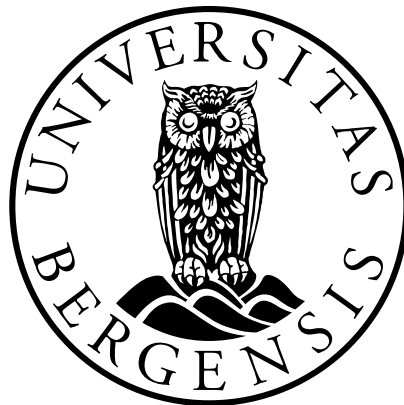

Styreansvar i aksjeselskaper

Med fokus på styrets handlingsrom i vanskelige økonomiske perioder

Kandidatnummer: 166

Antall ord: 14 985

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10. mai 2024

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Innledning.....	4
1.1 Problemstilling	4
1.2 Avgrensning og struktur.....	6
1.3 Rettskildebruk og metode.....	7
2 Det rettslige bakteppet for styreansvaret.....	8
2.1 Innledende rettslige utgangspunkter.....	8
2.2 Kompetansefordelingen i aksjeselskaper	8
2.2.1 Generalforsamlingen	8
2.2.2 Styret	9
2.2.3 Daglig leder.....	10
2.3 Styrets plikter	10
2.3.1 Styrets forvaltningsansvar	10
2.3.2 Styrets tilsynsansvar.....	13
2.3.3 Det enkelte styremedlem sine plikter.....	13
3 Erstatningsansvar for styremedlemmer.....	16
3.1 Aksjeloven § 17-1 første ledd	16
3.2 Personkrets	16
3.2.1 Styremedlemmet som ansvarssubjekt	17
3.2.2 Hvem kan rette erstatningskravet.....	19
3.3 Ansvarsgrunnlag.....	20
3.3.1 Generelt om ansvarsgrunnlaget.....	20
3.3.2 Ansvarsgrunnlagets objektive side.....	21
3.3.3 Ansvarsgrunnlagets subjektive side	22
3.4 Erstatningsrettslig relevant skade.....	26
3.5 Adekvat årsakssammenheng	27
4 Styrets handlingsrom i vanskelige økonomiske perioder.....	29
4.1 Problemstillingen	29
4.2 Interesseavveiningen.....	30
4.3 Selskapets økonomiske stilling	33
4.3.1 Innledende om økonomiens betydning for aktsomheten.....	33

4.3.2	En generelt svekket økonomi	34
4.3.3	Ikke-forsvarlig egenkapital	35
4.3.4	Insolvens.....	36
4.4	Det realistiske håp om å redde selskapet.....	39
4.4.1	Utgangspunktene for vurderingen av det realistiske håp	39
4.4.2	Skillet mellom optimisme og realisme.....	40
4.4.3	Vurderingen av de konkrete forhold	41
4.4.4	Styrets vurderingsgrunnlag	46
4.4.5	Et handlingsrom i rimelig tid	47
5	Avslutning	50
	Kilderegister.....	51

1 Innledning

1.1 Problemstilling

Aksjeselskaper som selskapsform kjennetegnes særlig ved at aksjeeierne ikke hefter personlig for selskapets forpliktelser.¹ Som aksjeeier har man ingen andre økonomiske forpliktelser overfor selskapet enn innskuddet som kreves ved aksjetegningen.² Dette er en viktig årsak til at aksjeselskaper er så attraktive ved valg av selskapsform.

Det begrensede ansvaret gir imidlertid verken selskapets eiere eller dets ledelse fri adgang til å gjøre hva enn de ønsker og handle helt uforsvarlig, uten rettslige konsekvenser. Dette må særlig gjelde for personer med lederposisjoner og verv bygd på tillitt, ettersom en ubegrenset frihet fra ansvar lettere kunne ført til uforsvarlig styring av selskapet. Selv om aksjeselskapet er et selvstendig rettssubjekt og sin egen juridiske person, med egenskap til å både erverve rettigheter og pådra seg forpliktelser, vil det kreve fysiske personer til å opptre på vegne av det.³ Aksjeselskaper har normalt tre styrende organer, herunder en generalforsamling, et styre og en daglig leder.⁴ Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet, men det er styret som har ansvaret for å lede selskapet.⁵ Styrets ledelse av selskapet må altså være forsvarlig, slik at det ikke oppstår tap for selskapet eller andre.

I tråd med grunnleggende reparasjons- og prevensjonshensyn oppstiller derfor Lov 13. Juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven eller asl.) § 17-1 en erstatningsadgang for det tap som blant annet et «styremedlem» påfører «selskapet, aksjeeier eller andre» enten «forsettlig eller uaktsomt», såkalt styreansvar.

Det presiseres innledningsvis at til tross for betegnelsen «styreansvar», er det snakk om et personlig ansvar for hvert enkelt styremedlem, og ikke et solidarisk ansvar for hele styret.⁶ At erstatningsansvaret kun gjelder individuelt, vil bidra til å beskytte et styremedlem som var uenig med flertallets beslutning, og som følgelig ikke kan klandres for utfallet.

---

¹ Aksjeloven §§ 1-1 annet ledd og 1-2 første ledd.

² Aksjeloven § 1-2 annet ledd.

³ Aksjeloven § 2-20 første ledd.

⁴ Aksjeloven §§ 5-1, 6-1 og 6-2.

⁵ Aksjeloven §§ 5-1 og 6-12.

⁶ Bråthen (2022) s. 258.

For styreansvaret har lovgiver valgt et rent skyldansvar, og ikke et objektivt ansvar. Bakgrunnen for dette er at det ikke alltid er like klart hvorvidt et styremedlem bør holdes personlig erstatningsansvarlig, slik at en skjønnsmessig erstatningsadgang ble ansett best egnet til å ivareta interessene som kan krenkes i selskapsforholdet.⁷ For selv om det finnes åpenbare tilfeller av styremedlemmer som opererer kun for egen vinning, finner man også flere eksempler på styremedlemmer med gode intensjoner. Rimelighetshensyn taler for at det bør være en viss skjønnsadgang til å gjennomføre de tiltak som styremedlemmene mener er i selskapets beste interesse, uten å risikere erstatningsansvar dersom det skulle slå feil ut.

På den annen side kan ikke denne skjønnsadgangen være uten begrensninger. Har selskapets økonomi først blitt dårlig, vil det ofte være flere kreditorer involvert med krav overfor selskapet. Det er særlig av hensyn til kreditorene at styrets handlingsrom i en vanskelig økonomisk situasjon må innsnevres. Dersom det kastes bort penger og ressurser på redningsforsøk uten realistiske grunnlag, vil dette være midler som heller skulle blitt fordelt til kreditorene. Et selskap som uansett ville gått konkurs har ikke noe å tape på redningsforsøkene, men kreditorfellesskapet får på sin side færre midler til dekning for sine fordringer.

Selskapsinteressen utgjør, sammen med kreditorinteressen, de bærende hensyn bak erstatningsregelen i asl. § 17-1. Selskapsinteressen er en samlebetegnelse for de ulike relevante interesser som skal ivaretas ved forsvarlig drift av selskapet. En særlig aktuell interesse innad i selskapsinteressen er vinningsformålet, som bygger på aksjeeiernes grunnleggende interesse om økonomisk vinning. Ønsket om gevinst vil som regel være hovedmotivasjonen bak eierskapet. Vinningsformålet fremgår ikke direkte av aksjeloven, men fremstår som det klare utgangspunktet, jf. forutsetningsvis asl. §§ 1-1 tredje ledd nr. 2 og 2-2 annet ledd. Andre relevante interesser som omfavnes av selskapsinteressen er de ansattes interesser og samfunnshensyn.⁸ Kreditorinteressen beskrives tidvis som en del av den større selskapsinteressen, men de vil i denne oppgaven omtales som to separate interesser, ettersom disse ofte står i et motsetningsforhold.

Styrets ledelse av selskapet balanserer dermed flere interesser som ofte vil trekke i ulike retninger, og dersom et rettssubjekt lider et tap, vil vedkommende ofte kreve erstatning.

---

⁷ Ot.prp. nr. 36 (1993 – 1994) s. 82.

⁸ NOU 2010: 1 s. 75.

Oppgaven tar derfor sikte på å analysere det handlingsrommet styret må gis i vanskelige økonomiske perioder. Med «handlingsrom» menes særlig styrets frihet til å foreta de grep og tiltak som de anser egnet til å bedre selskapets stilling. Analysen av handlingsrommet inngår i den større vurderingen av ansvarsgrunnlag og styremedlemmets aktsomhet. Hvilke forhold tilsier at styret bør gis et bredt handlingsrom, og hvilke momenter må føre til at kravene til styrets aktsomhet skjerpes? Etersom aksjeloven § 17-1 er skjønnsmessig formulert, gir loven ingen veiledning her. Høyesterett sin behandling av styreansvarsspørsmål gjelder stort sett svært snevre tilfeller, og derfor har heller ikke de gitt en generell avklaring på spørsmålet. Antall saker om styreansvar øker, og problemstillingen anses derfor som viktig og aktuell.⁹

1.2 Avgrensning og struktur

Styreansvar er et bredt tema som omfatter mange spennende problemstillinger. Det har derfor vært nødvendig å avgrense oppgavens omfang til de mer sentrale spørsmålene tilknyttet problemstillingen om styrets handlingsrom. Av den grunn vil det ikke gis inngående redegjørelser for andre relaterte temaer som eksempelvis medvirkningsansvar etter asl. § 17-1 annet ledd eller lemping av erstatningsansvaret etter asl. § 17-2. For de øvrige ansvarssubjektene i asl. § 17-1 avgrenses det helt mot bedriftsforsamling og gransker, samt ansvarsvurderinger for daglig leder og aksjeeier.

Etter det innledende kapittelet, vil oppgavens andre kapittel ta for seg de rettslige utgangspunktene for styreansvaret. Oppgavens tredje kapittel vil inneholde en gjennomgang av vilkårene for styreansvaret og praksis tilknyttet dette. Kapittel fire tar for seg analysen av styrets handlingsrom og hvilke momenter som påvirker dette. Det avsluttende kapittelet vil oppsummere oppgavens innhold og funn.

---

⁹ Dahlum (2021) s. 14.

1.3 Rettskildebruk og metode

Erstatningsadgangen fremgår av aksjeloven, og loven er dermed en sentral rettskilde. Dette gjelder særlig siden loven også inneholder flere viktige bestemmelser for styrets virksomhet, som kan få betydning ved erstatningsspørsmålet. Mange av aksjelovens bestemmelser er likevel generelt formulert, slik at øvrige rettskilder som lovens forarbeider, og spesielt rettspraksis, vil være viktige for å klarlegge innhold og praksis. Det samme gjelder grunnleggende aksje- og erstatningsrettslige hensyn og prinsipper.

Til tross for en økende mengde styreansvarssaker for domstolene i de senere år, har vi fortsatt bare et begrenset antall høyesterettsdommer om asl. § 17-1.¹⁰ Av denne grunn vil også underrettspraksis kunne være relevant.

Videre finnes det en del juridisk teori på området, både litteratur og artikler. Den juridiske teorien har ikke nødvendigvis stor selvstendig rettskildevekt, men kan benyttes til å støtte opp og utfylle uttalelser i forarbeider og rettspraksis. Som særlig sentral regnes doktoravhandlingen til Kristin Normann Aarum, *Styremedlemmers erstatningsansvar i aksjeselskaper*, fra 1994. Selv om denne gjelder for den opphevede Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper (aksjeloven 1976), vil den fortsatt kunne være relevant. Dette ettersom at § 17-1 i gjeldende aksjelov i stor grad tilsvarende §§ 15-1 og 15-2 første ledd i aksjeloven 1976.¹¹ På den annen side har styrets plikter og oppgaver blitt klarere og mer presisert i dagens aksjelov, slik at tidligere litteratur og praksis ikke kan legges opprøvd til grunn.

---

¹⁰ Dahlum (2021) s. 14.

¹¹ Ot.prp. nr. 23 (1996 – 1997) s. 179.

2 Det rettslige bakteppet for styreansvaret

2.1 Innledende rettslige utgangspunkter

Rettssubjektene etter aksjeloven § 17-1 første ledd kan reise erstatningskrav mot flere ulike ansvarssubjekter, herunder styremedlem, daglig leder eller aksjeeier. Som nevnt innledningsvis er erstatningsansvaret personlig, slik at styremedlem og aksjeeier som privatpersoner kan holdes ansvarlig, mens henholdsvis styret og generalforsamlingen som selskapsorganer ikke kan det.

Styreansvaret etter asl. § 17-1 bygger på at den erstatningsbetingende handlingen ble utført «i den nevnte egenskap», altså i kraft av rollen som styremedlem. Brudd på styrets plikter vil særlig være relevant ved vurderingen av ansvarsgrunnlaget, og det er derfor viktig med forståelse for hvilke plikter og oppgaver som tilfaller styret og det enkelte styremedlem.

Det vil derfor først ses nærmere på kompetansefordelingen i aksjeselskaper, for å få en forståelse av hvilken kompetanse som ligger hos de ulike selskapsorganene. Deretter gjøres en grundigere gjennomgang av styrets plikter og oppgaver.

2.2 Kompetansefordelingen i aksjeselskaper

2.2.1 Generalforsamlingen

Ethvert aksjeselskap er pålagt etter aksjeloven § 5-1 å ha en generalforsamling. Det er på generalforsamlingen at aksjeeierne utøver sine organisatoriske rettigheter og dermed utgjør den «øverste myndighet i selskapet».¹²

Som det øverste organet i selskapet er generalforsamlingens kompetanse negativt avgrenset, ved at den omfavner all myndighet som ikke uttrykkelig er lagt til andre organer.¹³

Generalforsamlingen utøver som regel sin myndighet ved avstemning med krav om

---

¹² Aksjeloven § 5-1 første ledd.

¹³ Bråthen (2022) s. 183.

alminnelig flertall.¹⁴ For beslutninger av særlig betydning, eksempelvis endringer av selskapets vedtekter, krever aksjeloven § 5-18 første ledd et kvalifisert flertall på to tredjedeler på generalforsamlingen.

Det er særlig godkjenning av årsregnskapet, valg og avsetting av styret, beslutninger om forhøyelse eller nedsetting av aksjekapitalen m.m., som regnes som generalforsamlingens sentrale oppgaver.¹⁵ Dette er beslutninger av stor betydning for selskapets drift og økonomiske stilling, som det er naturlig at den øverste myndighet avgjør.

Generalforsamlingen er derimot mindre involvert i forvaltningen og den daglige ledelse av selskapet. Med mindre det oppstår spesielle omstendigheter, møtes generalforsamlingen til ordinær behandling bare én gang i året, jf. asl. § 5-5. Ettersom generalforsamlingen i lys av dette ikke har anledning til å delta aktivt i ledelsen av selskapet, er det svært viktig at dette ansvaret delegeres til andre selskapsorganer.

2.2.2 Styret

Det følger av aksjeloven § 6-1 at selskapet «skal» ha et styre, selv om det så bare har ett medlem. Styret er etter aksjeloven pålagt ansvar for forvaltningen av selskapet, og skal også i kraft av sitt tilsynsansvar kontrollere både «den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig».¹⁶ Styret utgjør sammen med daglig leder selskapets ledelse.

Styrets kompetanse er bundet av selskapets vedtekter, lovgivning og vedtak fattet av generalforsamlingen. Vedtektene bestemmer selskapets virksomhet og formål, mens aksjelovgivningen også setter skranker for hva styret kan foreta seg uten godkjenning fra generalforsamlingen, eksempelvis beslutninger om styrets godtgjørelse etter asl. § 6-10. Generalforsamlingen er som nevnt selskapets øverste organ, slik at styret som regel vil måtte rette seg etter aksjeeiernes instruksjoner.

Det følger videre av aksjeloven § 6-30 at det er styret som «representerer selskapet utad og tegner dets firma». Dette betyr at det har den eksterne kompetansen til å rettslig binde

---

¹⁴ Aksjeloven § 5-17.

¹⁵ Henholdsvis aksjeloven §§ 5-5 annet ledd nr. 1, 6-3 første ledd, 6-7 annet ledd, 10-1 første ledd og 12-1 første ledd.

¹⁶ Aksjeloven §§ 6-12 og 6-13.

selskapet ved forpliktelser og kontraktsinngåelse. Styret kan selv delegere denne kompetansen til et enkelt styremedlem, daglig leder eller en navngitt ansatt.¹⁷

2.2.3 Daglig leder

Daglig leder er etter aksjeloven § 6-14 ansvarlig for den «daglige ledelse» av selskapet.

Aksjeloven krever ikke at selskapet har en daglig leder, og gir selskapet retten til å avgjøre behovet selv.¹⁸ Dersom selskapet ikke har en daglig leder, følger det av aksjeloven § 6-14 at det er styret som blir ansvarlig for den daglige ledelse. Det er styret som har ansvaret for å ansette en daglig leder, med mindre vedtektene legger kompetansen til generalforsamlingen.¹⁹

Begrepet «daglige ledelse» omfatter etter aksjeloven § 6-14 annet ledd ikke saker om selskapsforholdet som er av «uvanlig art eller stor betydning». Slike forhold er det naturlig at heves opp på styrenivå. Hva som vil regnes som «uvanlig art eller stor betydning» må først og fremst vurderes ut fra forholdene i det konkrete selskap. Videre vil det ha betydning hvilke rammer selskapet normalt oppstiller for daglig leders kompetanse.²⁰

I tillegg til saker om den daglige ledelse, har daglig leder særlige plikter overfor styret, se aksjeloven § 6-15. Det fremgår av bestemmelsen at daglig leder «minst hver fjerde måned» skal gi styret en «underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling». Underretningsplikten har særlig to sider. For det første er den viktig for styrets tilsyn av daglig leder, ved å kontrollere at han arbeider strukturert for selskapets utvikling. Videre er det også en viktig del av styrets forvaltningsansvar at de har den informasjonen de trenger for å kunne ta informerte avgjørelser og treffe de vedtak som best fremmer selskapsinteressen.²¹

2.3 Styrets plikter

2.3.1 Styrets forvaltningsansvar

Det følger av aksjeloven § 6-12 første ledd at styret har ansvaret for forvaltningen av selskapet, og at de skal også sørge for at virksomheten har en forsvarlig organisering. Som

---

¹⁷ Aksjeloven § 6-31 første ledd.

¹⁸ Aksjeloven § 6-2 første ledd, ref. «kan».

¹⁹ Aksjeloven § 6-2 annet ledd.

²⁰ Andenæs (2016) s. 369.

²¹ Aarbakke mfl. (2023) s. 529 – 530 punkt 1.2.

nevnt er styrets kompetanse begrenset av selskapets vedtekter, lovgivning og generalforsamlingens vedtak, og det må regnes som et minstekrav at styrets forvaltning skjer innenfor disse rammer. Hvis styret derimot ikke klarer det, og dette medfører tap, vil en slik overtredelse av styrets kompetanse være et svært aktuelt grunnlag for erstatningsansvar.

Styret skal videre lage planer og budsjett for den virksomheten selskapet skal drive.²² Planleggings- og budsjetteringsplikten er også særlig aktuell når det gjelder erstatningsansvaret, ettersom en forsømmelse av disse plikter vil kunne gjøre selskapets ledelse ute av stand til å vurdere egen økonomi. Slike forsømmelser kan få stygge ringvirkninger for selskapets videre utvikling, som var tilfellet i eksempelvis HR-2017-2375-A (Ulvesund).²³ Hvordan styret har etterlevd disse pliktene før en økonomisk krise, vil derfor kunne få stor betydning for ansvarsspørsmålet.

Styrevervet bygger på tillit, slik at det fra aksjeeiernes side forventes at styret fremmer deres interesser. De fleste aksjeselskaper har nettopp som hovedformål å oppnå økonomisk gevinst for aksjeeierne, og styrets forvaltning må derfor være lojal mot dette formålet. Slike forventninger til styret om lojal forvaltning kan utledes av flere av aksjelovens bestemmelser, eksempelvis myndighetsmisbruksregelen i asl. § 6-28 første ledd. Det følger av bestemmelsen at styret ikke må «foreta noe som er egnet til å gi visse aksjeeiere eller andre en urimelig fordel på andre aksjeeieres eller selskapets bekostning». At styret skal fremme selskapsinteressen innebærer overordnet ivaretagelsen av vinningsformålet, men det følger av NOU 2010: 1 s. 75 at styret også skal «ta hensyn til de ansatte, kreditorene og andre medkontrahenters interesser». I lys av dette har både Høyesterett og juridisk teori lagt til grunn at styrets rolle i selskapet pålegger det en ulovfestet lojalitetsplikt til å alltid fremme selskapsinteressen.²⁴

Styret skal som nevnt få jevnlig rapporter fra daglig leder om selskapets økonomiske stilling. Styret kan likevel ikke bare stole på rapportene fra daglig leder uten å gjøre egne undersøkelser, ettersom de etter aksjeloven § 6-12 tredje ledd har en selvstendig plikt til å holde seg informert om selskapets økonomiske stilling. Dette gjelder spesielt i tilknytning til asl. § 3-4, hvor det fremgår at selskapet skal «til enhver tid ha en egenkapital og en likviditet

---

²² Aksjeloven § 6-12 annet ledd.

²³ Se nærmere om dette i punkt 4.4.4.

²⁴ Se HR-2020-1947-A (45) og LB-2009-141024, dommens punkt 4.3. jf. Perland, Olav: «Styreansvar etter de nye aksjelovene» Tidsskrift for Forretningsjus nr.2/1999 s. 125 – 159, på s. 135.

som er forsvarlig». Bestemmelsen er en rettslig standard, og forsvarligheten må vurderes ut fra «risikoen og omfanget av virksomheten» i selskapet.²⁵ Lovens ordlyd utpeker selskapet som pliktsubjekt, men det er styret gjennom sitt forvaltningsansvar som er ansvarlig for at forsvarligheten opprettholdes. Departementet omtaler behovet for bestemmelsen og styrets ansvar i Ot.prp. nr. 36 (1993 – 1994) s. 68 at:

Det kanskje viktigste er at en slik rettslig standard gir selskapets ledelse en påminnelse og en oppfordring til å foreta fortløpende vurderinger av selskapets økonomiske stilling, og til å iverksette nødvendige tiltak. En plikt til å foreta slike vurderinger ligger for så vidt innebygget i hele systemet, men det har etter departementets syn en egenverdi at kravet fremgår uttrykkelig av loven.

Dersom styret gjennom sine vurderinger av selskapets egenkapital kommer frem til at den er «lavere enn forsvarlig», følger det en lovfestet handleplikt av aksjeloven § 3-5 første ledd. Styret må i første omgang få oversikt over situasjonen og «behandle» saken, jf. asl. § 3-5 første ledd første punktum. Det er imidlertid noe uenighet om hva som inngår i kravet om å «behandle». Det følger nemlig videre av bestemmelsen at styret «innen rimelig tid» skal innkalle generalforsamlingen, gi en «redegjørelse for selskapets økonomiske stilling», og «foreslå tiltak for å rette på dette».²⁶ Dette kan tale for at styrets kompetanse til å foreta egne egnede tiltak før generalforsamlingen innkalles er snevret inn. Aarbakke mfl. mener imidlertid at bestemmelsen ikke kan tolkes slik, og at styret i kraft av sitt forvaltningsansvar først må kunne iverksette de tiltak de mener er egnet til å gjenopprette forsvarligheten, så fremt dette gjøres innen rimelig tid.²⁷ En slik tolkning vil altså kunne medføre at styrets handlingsrom ikke innsnevres direkte av bestemmelsen.

Hvis styret vurderer det slik at det ikke foreligger noen aktuelle tiltak som kan rette på forholdet, er det pålagt etter aksjeloven § 3-5 annet ledd til å «foreslå selskapet oppløst». Oppløsning hører under generalforsamlingens myndighet etter asl. § 16-1, og den er ikke bundet til å vedta styrets oppløsningsforslag. Styret vil uavhengig av avstemningsresultatet ha oppfylt sin plikt til å foreslå oppløsning. Hvis styret derimot ikke foreslår selskapet oppløst, vil dette igjen kunne medføre erstatningsansvar. Dette skyldtes særlig at den videre driften vil kunne føre til store tap for selskapets kreditorer. Se nærmere om dette under punkt 4.2.

---

²⁵ Aksjeloven § 3-4.

²⁶ Aksjeloven § 3-5 første ledd, annet og tredje punktum.

²⁷ Aarbakke mfl. (2023) s. 183 – 184 punkt 1.3.

2.3.2 Styrets tilsynsansvar

Styret har etter aksjeloven § 6-13 ansvar for å «føre tilsyn med den daglige ledelsen» og «selskapets virksomhet for øvrig». Bestemmelsen gir imidlertid ingen retningslinjer for hvor omfattende tilsynet bør være. Lagmannsretten uttalte i LB-2008-120826 at behovet for tilsyn vil «varierte med arten og omfanget av selskapets virksomhet», og at de konkrete forhold i den enkelte sak vil kunne tilsi at styret bør foreta grundigere undersøkelser enn vanlig.²⁸

Tilsynsansvaret er en naturlig følge av at daglig leder er underlagt styret. Ved ansettelsen av daglig leder, som styret har ansvaret for, skal det forsikre at stillingen i første omgang fylles av en som har tilstrekkelig kompetanse og erfaring til å kunne utføre rollen på en tilfredsstillende måte. Etter ansettelsen må styret følge med på hvordan den daglige ledelse faktisk utføres, og kan ved behov fastsette instruks for daglig leder.²⁹ Det kan fastsettes instruks både for enkeltsaker og generelt for den daglige ledelse, hvilket gir styret et bredt handlingsrom.³⁰ Eksempelvis kan det være aktuelt for styret å gi instruks om spesielle avtaler eller lignende som faller utenfor daglig leders kompetanse etter asl. § 6-14 annet ledd, eller skranker for daglig leders delegeringskompetanse.³¹

2.3.3 Det enkelte styremedlem sine plikter

Vi har hittil sett på de plikter som gjelder for styret som selskapsorgan. I tillegg til styrets plikter, så vil også hvert enkelt styremedlem ha individuelle plikter tilknyttet styrevervet.³² Styremedlemmenes individuelle plikter er ikke lovfestet, men kan utledes fra lojalitetsbetraktninger og hensynet til selskapsinteressen. Bakgrunnen for dette er særlig at forvaltningen av selskapet kun vil fungere optimalt dersom man har et effektivt og organisert styre, hvilket er avhengig av at medlemmene tar vervet på alvor. Det må derfor kunne stilles visse plikter og forventninger til hvert styremedlem, for å understreke alvoret av vervet de har påtatt seg.

Til tross for at pliktene ikke følger av loven, vil de likevel være svært aktuelle grunnlag for erstatningsansvar. Dette har en naturlig sammenheng med erstatningsansvarets personlige

---

²⁸ LB-2008-120826 s. 5.

²⁹ Aksjeloven § 6-13 annet ledd.

³⁰ Aarbakke mfl. (2023) s. 522 punkt 2.2.

³¹ Aarbakke mfl. (2023) s. 522 punkt 2.2.

³² Andenæs (2016) s. 344.

karakter, da det kan være lettere å vurdere individuelt ansvar for brudd på en individuell plikt. Mangelfull overholdelse av én plikt vil fort kunne føre til brudd på en annen, slik at selv brudd på små plikter kan få stor betydning i ansvarsvurderingen. Det vil i det videre analyseres hvilke slike ulovfestede plikter som kan utledes fra selskapsinteressen og lojalitetsbetraktninger.

For at styrets behandling faktisk skal kunne være effektiv, må det for det første anses rimelig å kreve at ethvert styremedlem har en plikt til å delta i både behandlingen og avgjørelsen av saker.³³ Aksjeloven § 6-19 oppstiller en hovedregel om at styret skal behandle sine saker i møter, men stiller intet krav om oppmøte. Styrets plikt til å fremme selskapsinteressen vil imidlertid tale for et slik krav. En møteplikt for styremedlemmer vil innebære krav om gyldig forfallsgrunn for å ikke delta på styremøtet, og burde regnes som et minimumskrav til styremedlemmene. Det kan for eksempel tenkes tilfeller der et eller flere styremedlemmer ikke møter på styremøtet, hvilket fører til at styret ikke blir beslutningsdyktig etter aksjeloven § 6-24. Dersom styremedlemmene ikke møter, vil styret risikere å bli handlingslammet og ute av stand til å gjennomføre sine oppgaver. Dette vil kunne føre til store økonomiske tap for selskapet, som styremedlemmene kan bli ansvarlig for.

Videre må det forventes at styremedlemmene ikke bare møter opp, men også tar stilling til saken som er oppe til behandling. Uavhengig av om et tema er ukomfortabelt, eller det enkelte styremedlemmet vet de er i mindretall ved avstemming, vil deltakelsesplikten bestå. Dersom et styremedlem er uenig med forslaget eller selskapets retning, må de gjøre dette klart i behandlingen ved å ta dissens i avstemmingen.³⁴ Dette bidrar til en nyansert behandling, og er også egnet til å beskytte styremedlemmet mot et eventuelt erstatningsansvar senere. Synspunktet om en møte- og deltakelsesplikt for styremedlemmer har også fått støtte i teorien.³⁵

Den nevnte lojalitetsplikten som gjelder for styret som helhet, vil også gjelde for styrets enkelte medlemmer. Det er særlig den tilliten fra generalforsamlingen som vervet bygger på, som begrunner lojalitetsplikten. For styremedlemmer kommer den også frem i ulike bestemmelser gjennom aksjelovgivningen, eksempelvis habilitetsregelen i asl. § 6-27 første ledd som forbyr styremedlemmer å delta i behandlingen dersom styremedlemmet selv eller

---

³³ Andenæs (2016) s. 345.

³⁴ Som fremhevet i f.eks. aksjeloven § 8-10 syvende ledd annet punktum.

³⁵ Andenæs (2016) s. 345.

dets nærstående har særlige personlige eller økonomiske interesser i saken.³⁶ Et annet eksempel er som nevnt asl. § 6-28 første ledd om misbruk av den posisjon og makt som følger av vervet. Det er gjennomgående sentralt for disse bestemmelsene at man skal sette selskapsinteressen foran egne interesser.

Videre må det fra de samme lojalitetsbetraktningene kunne utledes en taushetsplikt for styremedlemmer. Sterke lojalitetshensyn taler for at styremedlemmer bør ha en taushetsplikt tilknyttet opplysningene de får i kraft av rollen som styremedlem, men en slik taushetsplikt ble ikke inntatt i aksjeloven. Dette til forskjell fra eksempelvis dansk rett, hvor styremedlemmers taushetsplikt følger direkte av aksjelovgivningen.³⁷ En taushetsplikt som spinger ut fra lojalitetsplikten har også fått støtte i teorien.³⁸ Taushetsplikten vil alternativt kunne fastsettes ved styreinstruks etter asl. § 6-23 eller særskilt taushetserklæring.

Taushetsplikten vil innebære krav om en lojal informasjonshåndtering for å sikre at kunnskapen man får i utøvelse av styrevervet ikke når konkurrenter eller andre utenforstående. Informasjonshåndteringen har også en side til forbudet mot innsidehandel etter Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven eller vphl.) og markedsmisbruksforordningen.³⁹ Brudd på styremedlemmets taushetsplikt kan være et særlig aktuelt grunnlag for erstatning etter asl. § 17-1, spesielt dersom selskapets tap fører til gevinst hos en konkurrent.

Videre må det også kunne utledes av lojalitetsplikten at styremedlemmene utøver god forretningsskikk, og at de avstår fra å drive illojal konkurranse ved siden av styrevervet. Det innebærer ikke nødvendigvis et forbud mot å drive annen virksomhet, men dersom dette gjøres i det skjulte, og medfører tap for selskapet, kan det utgjøre et ansvarsbetingende brudd på lojalitetsplikten.

---

³⁶ Aarum (1994) s. 351.

³⁷ Hansen, Jesper Lau. «Bestyrelsesmedlemmers tavhedspligt efter dansk ret». Nordisk Tidsskrift for Selskabsrett 2008; No. 1. S. 71 – 92, på side 72.

³⁸ Knudsen, «Styremedlemmers taushetsplikt. Særlig overfor staten som aksjeeier og Stortinget». LOR-2015-363, s. 364.

³⁹ 596/2014/EU: Markedsmisbruksforordningen art. 14, jf. vphl. § 3-1.

3 Erstatningsansvar for styremedlemmer

3.1 Aksjeloven § 17-1 første ledd

Vi har hittil i oppgaven sett særlig på hvilke arbeidsoppgaver og plikter som ligger til både styret som organ og det enkelte styremedlemmet. Etersom erstatningsansvar krever at den ansvarsbetingende handling har skjedd i kraft av rollen som styremedlem, vil disse pliktene danne et viktig utgangspunkt for ansvarsvurderingen.

Den alminnelige erstatningsadgangen mot styremedlemmer i aksjeselskaper fremgår av aksjeloven § 17-1 første ledd:

Selskapet, aksjeeier, eller andre kan kreve at daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende.

Justisdepartementet slår fast i forarbeidene at bestemmelsen springer ut av den alminnelige ulovfestede culpa-regelen i erstatningsretten.⁴⁰ Det uttales samtidig at asl. § 17-1 viderefører aksjeloven 1976 §§ 15-1 og 15-2 første ledd. Overgangen fra gammel til ny lov innebar som nevnt ikke noen realitetsendring, slik at praksis til de eldre bestemmelsene fortsatt er relevant.

Ved arbeidet med ny aksjelov ble en generell og skjønnsmessig utforming ansett som mest hensiktsmessig. Dette ettersom det gir en «stor grad av fleksibilitet», hvilket er særlig viktig da «ansvarsspørsmål må løses ut fra en konkret vurdering av forholdene i det enkelte tilfellet», jf. Ot.prp. nr. 36 (1993 – 1994) s. 82.

Det vil i punkt 3.2 gis en redegjørelse for personkretsen, som inneholder bestemmelsens plikts- og rettssubjekter. Deretter gir punkt 3.3 til 3.5 en gjennomgang av vilkårene for å holde styremedlemmer erstatningsansvarlige, herunder kravene til ansvarsgrunnlag, erstatningsrettslig relevant skade, og adekvat årsakssammenheng.

3.2 Personkrets

---

⁴⁰ Ot.prp. nr. 23 (1996 – 1997) s. 179.

3.2.1 Styremedlemmet som ansvarssubjekt

Ordlyden «styremedlem», til forskjell fra «styret», fastslår at det er tale om et individuelt ansvar for det enkelte styremedlemmet, og ikke et kollektivt ansvar for hele styret.

Styremedlemmer er dermed ansvarssubjekt etter aksjeloven § 17-1, og kan holdes personlig ansvarlig for de skader de påfører.

Ansvarsvurderingen må gjøres for hvert styremedlem med utgangspunkt i medlemmets handlinger.⁴¹ Dette henger særlig sammen med beskyttelse av styremedlemmer som tar dissens i styrebehandlingen. Det kunne blitt svært urimelig om et styremedlem som aktivt tok avstand fra resten av styrets skadevoldende avgjørelser, ble holdt solidarisk ansvarlig for disse.

Selv om ikke alle styremedlemmene automatisk blir solidarisk ansvarlig, er solidaransvar likevel ikke utelukket. Dersom flere styremedlemmer, etter individuelle vurderinger, blir holdt ansvarlig for den samme skaden, vil de være solidarskyldnere, jf. Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeserstatningsloven eller skl.) § 5-3 nr. 1.

Det kan spørres hvordan dette påvirkes dersom noen av styremedlemmene er mer ansvarlige enn andre for tapet. Det kan tenkes flere typetilfeller som er aktuelle her, eksempelvis betydningen av tidsforløpet, eller ulike skyldgrader hos styremedlemmene.

Det første typetilfellet innebærer at ansvarsgrunnlaget til et eller flere styremedlemmer ikke dekker hele tapsperioden, eksempelvis et styremedlem som kom inn i styret senere enn de øvrige. Hvis skaden har skjedd over en lengre tidsperiode, og styremedlemmet kom inn i styret i løpet av den perioden, vil hans ansvarsgrunnlag bare dekke perioden fra inntredelsestidspunktet.

Dette var tilfellet i LA-2007-37537, hvor et styremedlem ble ansvarlig for en kortere tidsperiode enn de øvrige, ettersom han hadde vært på en lengre utenlandsreise. Det totale erstatningsbeløpet var på 1,8 millioner kroner. De to andre styremedlemmene ble solidarisk ansvarlig for hele beløpet, mens det siste styremedlemmet ble kun ansvarlig for 1,44 millioner kroner, ettersom hans ansvarsgrunnlag dekket et kortere tidsrom.

---

⁴¹ Bråthen (2022) s. 258.

Videre kan tenkes de tilfeller der alle styremedlemmene er ansvarlige for samme skade over samme tidsperiode, men har utvist ulik grad av skyld. Eksempelvis kan et styremedlem ha utvist forsett eller grov uaktsomhet, mens et annet kun utviste alminnelig uaktsomhet. Rimelighetshensyn og rettferdighetsbetraktninger taler for at ulik grad av skyld bør medføre ulikt ansvar for skaden. Skadeserstatningsloven er likevel klar på at så lenge det er tale om den «samme skaden», og ansvarsgrunnlaget dekker hele skaden, så skal alle ansvarssubjektene i første omgang hefte solidarisk for hele beløpet.⁴² Dette skyldtes særlig hensynet til skadelidte, og utgangspunktet i norsk erstatningsrett om at skadelidte skal få full erstatning for tapet sitt.⁴³

Her vil imidlertid regressadgangen være sentral. Det følger av skl. § 5-3 nr. 2 at ansvaret i regressomgangen kan «avgjøres under hensyn til ansvarsgrunnlaget og forholdene ellers». Ansvarsgrunnlaget fremheves særskilt som et relevant vurderingsmoment, slik at situasjoner som dette typetilfelle regnes å ligge i kjernen av bestemmelsens virkeområde. Ansvarssubjektene vil fortsatt være solidarisk ansvarlige for det samlede beløpet, men når det kommer til regressrunden, så vil hvert styremedlem betale en mer forholdsmessig del. På den måten vil skadelidte fortsatt få full dekning for sitt tap, mens fordelingen mellom ansvarssubjektene til slutt blir rettferdig.

Det kan avslutningsvis kort nevnes at adgangen til lemping av erstatningsansvaret også vil være aktuelt i slike tilfeller. Erstatningsansvar etter asl. § 17-1 kan lempes etter reglene i skl. § 5-2, jf. asl. § 17-2. Lemping gir anledning til en skjønnsmessig nedsettelse av erstatningsbeløpet, begrunnet særlig i hensynet til skadevolderen.⁴⁴ Skadens størrelse, skadevolderens skyldforhold og økonomiske bæreevne er svært aktuelle forhold som kan vektlegges i lempingsvurderingen.⁴⁵

Vi ser altså at solidaransvaret i stor grad vil bestå selv om et styremedlem er mer ansvarlig enn et annet, så lenge ansvarsgrunnlaget dekker hele skaden. Adgangene til regress og lemping vil likevel bidra til å bøte på den mulige urettferdigheten som kan oppstå ved solidaransvaret. I lys av dette virker dagens regel til å være rimelig og rettferdig.

---

⁴² Jf. Ordlyden “samme skaden” i skl. § 5-3 nr. 1. Se også Hagstrøm og Stenvik (2019) s. 596.

⁴³ Ot.prp. nr. 75 (1983 – 1984) s. 65.

⁴⁴ Rt. 1997 s. 883, s. 890.

⁴⁵ Skadeserstatningsloven § 5-2.

3.2.2 Hvem kan rette erstatningskravet

Etter aksjeloven § 17-1 første ledd er det «selskapet», «aksjeeier» eller «andre» som er rettssubjekter, og følgelig har søksmålskompetanse.

At selskapet er rettssubjekt etter bestemmelsen, er en naturlig følge av kontraktsforholdet mellom selskapet og styret. Ofte vil uforsvarlig behandling kunne føre til tap for selskapet, ved at selskapet, representert ved styret, for eksempel inngår dårlige avtaler, eller ikke overholder frister. Krav fra selskapets side vil altså være svært aktuelt dersom selskapet har tapt midler eller selskapsinteressen krenkes.⁴⁶ Dersom selskapet har gått konkurs, er det selskapets konkursbo som fortsetter kravet, ved at det trer inn i selskapets rettsstilling.⁴⁷

Det er generalforsamlingen ved alminnelig flertall som har kompetansen til å bestemme om selskapet skal rette erstatningskrav etter asl. § 17-1, jf. § 17-3.⁴⁸ Dette skyldes særlig at generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet, og at kravet retter seg mot en del av ledelsen.

Selv om selskapet ofte anses nærmest til å rette erstatningskravet, er også den enkelte aksjeeier rettssubjekt etter bestemmelsen. Styrets erstatningsansvar overfor aksjeeiere vil være særlig aktuelt dersom aksjeeieren lider et *særtap*, altså et tap som selskapet ikke lider, eller at aksjeeieren påvirkes hardere enn selskapet.⁴⁹ Styremedlemmer kan påføre en aksjeeier et slikt særtap eksempelvis ved feil tilknyttet aksjetegning eller i forbindelse med kapitalforhøyelser.

Den enkelte aksjeeier kan også lide et avledet tap som skyldes at selskapet har lidt et tap.⁵⁰

Selv om aksjeeieren ikke har ansvar til å skyte inn midler ved selskapets økonomiske tap, kan tapet føre til at aksjeeieren får mindre for aksjene sine ved et salg. Dersom den reduserte aksjeverdien skyldes handlingene til et eller flere styremedlemmer, kan det tenkes at aksjeeieren ønsker erstatning. Det samme kan gjelde der aksjeeiernes utbyttegrunnlag blir redusert. Det har imidlertid vært diskutert hvorvidt dette er erstatningsrettslige vernede interesser, se nedenfor punkt 3.4.

---

⁴⁶ Aarbakke mfl. (2023) s. 950 punkt 1.10.

⁴⁷ Aarbakke mfl. (2023) s. 954 punkt 1.13.

⁴⁸ Flertallskravet fremgår av aksjeloven § 5-17 første ledd.

⁴⁹ Aarbakke mfl. (2023) s. 959 punkt 1.20.

⁵⁰ Andenæs (2016) s. 658.

Aksjeloven § 17-1 slår fast at også «andre» kan rette erstatningskrav mot ansvarssubjektene. Det følger av forarbeidene at ordlyden «andre» særlig retter seg mot selskapets kreditorer, men at dette ikke er uttømmende.⁵¹ Til tross for at det tidligere i teorien har blitt reist spørsmål om kreditorene utgjør en vernet interesse, ettersom de ikke står i kontraktsforhold med ansvarssubjektene, har Høyesterett i flere dommer tilkjent kreditorene erstatning som følge av pliktbrudd fra ledelsen, se eksempelvis HR-2017-2375-A (Ulvesund Elektro) og HR-2022-1148-A.⁵² Daglig leder i Ulvesund-dommen hadde for eksempel ikke overholdt sine «regnskaps- og rapporteringsrutiner», jf. dommens avsnitt (43). På sikt medførte det at kreditorene ikke ble tilstrekkelig informert om selskapets økonomi, og ikke visste at selskapet lå an til å gå konkurs. Daglig leders manglende utførelse av egne plikter medførte at kreditors interesser ikke ble tilstrekkelig ivaretatt, og dette var ifølge Høyesterett ansvarsbetingende. Det er etter dette klart at kreditorer omfattes av ordlyden «andre», og har kompetanse til å kreve erstatning.

3.3 Ansvarsgrunnlag

3.3.1 Generelt om ansvarsgrunnlaget

Det følger av aksjeloven § 17-1 at styremedlemmet kan holdes ansvarlig for skaden det har voldt «forsettlig eller uaktsomt». Styreansvaret er følgelig et skyldansvar, og regelen regnes som en selskapsrettslig kodifisering av det alminnelige culpa-ansvaret.⁵³ Dette er også bekreftet i forarbeidene.⁵⁴

Ansvarsgrunnlaget har en objektiv og en subjektiv side, som stiller krav om henholdsvis en skadevoldende handling, og en viss grad av skyld hos styremedlemmet. Ettersom det er tale om en skyldansvarsregel, må begge kravene være oppfylt for at det totalt sett skal foreligge et tilstrekkelig ansvarsgrunnlag for erstatning.⁵⁵

---

⁵¹ Ot.prp. nr. 55 (2005 – 2006) s. 167.

⁵² Christoffersen, Margrethe Buskerud. Karnov lovkommentar: Aksjeloven - asl 1997, note 5 til § 17-1 «andre» [Lovdata.no](https://lovdata.no) (hentet 16. februar 2024).

⁵³ Bråthen (2022) s. 255.

⁵⁴ Ot.prp. nr. 23 (1996 – 1997) s. 179.

⁵⁵ Dahlum (2021) s. 16.

3.3.2 Ansvarsgrunnlagets objektive side

Den objektive siden av ansvarsgrunnlaget innebærer et krav om at styremedlemmet har overtrådt en handlingsnorm som er tilknyttet styrevervet.⁵⁶ Denne overtredelsen vil normalt utgjøre den skadevoldende handlingen som erstatningskravet springer ut av. Det vil i det videre undersøkes hvilke handlingsnormer som er utgangspunktet for vurderingen, og hvordan disse kan overtres.

Erstatningsadgangen i aksjeloven § 17-1 bygger som nevnt på at skaden har skjedd i utførelsen av styrevervet. Det er derfor naturlig å ta utgangspunkt i styremedlemmenes plikter og oppgaver, som redegjort for i punkt 2.3 ovenfor. Dette er også lagt til grunn i høyesterettspraksis, se eksempelvis HR-2016-1440-A (Håheller) avsnitt (41).

Overtredelsen av den objektive handlingsnormen kan skje enten ved en aktiv handling, eller en unnløtelse.⁵⁷ Hvorvidt bruddet skyldes en handling eller unnløtelse vil avhenge av hvilken handlingsnorm det er tale om. Typiske brudd kan være at styret baserte avgjørelsen sin på et uforsvarlig beslutningsgrunnlag som følge av dårlig dokumentasjonsinnhenting, eller en total unnløtelse i den forstand at styret ikke tok stilling til et viktig spørsmål innenfor forvaltningsansvaret. Dette er svært alvorlige typetilfeller som ofte vil kunne lede til ansvar.

Dommen i LB-2008-120826 kan være illustrerende for brudd på den objektive handlingsnormen. Styrelederen i et selskap hadde delegert mesteparten av sine oppgaver til daglig leder. Lagmannsretten mente at styreleder etter den oppstartende fasen ble «helt passiv som styreleder», og viste til styrets ansvar for å videreutvikle selskapet. Retten fant det også kritikkverdigg at det ikke ble holdt flere styremøter og ført protokoll av styrets behandlinger.

Dommen kan tas til inntekt for at eksempelvis omfattende delegering og forskyvning av egne oppgaver vil kunne utgjøre brudd på ansvarsgrunnlagets objektive side. En delegering som i realiteten forskyver alt av eget ansvar over på andre vil særlig kunne stride med styrets forvaltnings- og tilsynsansvar etter asl. §§ 6-12 og 6-13, spesielt dersom dette gjøres uten etterfølgende kontroll og oppfølging.

Til slutt kan det presiseres at ikke enhver feilvurdering vil anses som brudd på styrets plikter. Styret har i utgangspunktet et bredt forretningsmessig skjønn til å velge det

---

⁵⁶ Dahlum (2021) s. 16.

⁵⁷ Se eksempelvis HR-2020-1947-A avsnitt (76).

handlingsalternativet de mener er best for selskapet, og man vil ikke alltid kunne forutse hvordan en investering eller avgjørelse vil slå ut. Dersom det gjøres et forsvarlig forarbeid, og ikke går utover en alminnelig forretningsmessig risiko, vil man normalt ikke snakke om ansvarsbetingende oppførsel. Se mer om dette i punkt 4.4.4. Det vil også være av betydning hva slags motpart som rammes av styrets feilvurdering. Høyesterett fastslo i HR-2022-2484-A at det forventes at profesjonelle investorer selv kan «vurdere mottatt informasjon», og at «terskelen for å ilegge ansvar ligger høyere her enn når investor ikke er profesjonell».⁵⁸

3.3.3 Ansvarsgrunnlagets subjektive side

3.3.3.1 Skyldkrav og aktsomhetsnorm

Den subjektive delen av ansvarsgrunnlaget innebærer at styremedlemmet, ved bruddet på den objektive handlingsnormen, må kunne bebreides for å ha opptrådt uforsvarlig.⁵⁹ Det er styremedlemmets subjektive skyld som skal vurderes, og aksjeloven § 17-1 krever at tapet er voldt enten «forsettlig» eller «uaktsomt».

Der tapet er voldt forsettlig, har styremedlemmet handlet med viten og vilje for å overtre den objektive handlingsnormen, og ansvarsvurderingen vil dermed sjelden være problematisk. Det vil derfor fokuseres på hva som skal til for at et styremedlem anses uaktsomt.

Etter lovens ordlyd «uaktsomt» er det tilstrekkelig med simpel uaktsomhet for å holdes erstatningsansvarlig, og rettspraksis har heller ikke operert med noe strengere krav. Utover dette gir ordlyden ingen veiledning for innholdet i aktsomhetsvurderingen. Det sentrale ved enhver uaktsomhetsvurdering vil likevel være hvorvidt skadevolderen kunne eller burde handlet annerledes.⁶⁰ Her må styremedlemmet vurderes opp mot en objektiv norm basert på det alminnelige og kompetente styremedlem.⁶¹

---

⁵⁸ HR-2022-2484-A avsnitt (60).

⁵⁹ Andenæs (2016) s. 647.

⁶⁰ Hagstrøm og Stenvik (2019) s. 165.

⁶¹ Hagstrøm og Stenvik (2019) s. 148 – 149.

3.3.3.2 Betydningen av styremedlemmers kunnskap og kvalifikasjon

Vurderingen av styremedlemmets uaktsomhet må ta utgangspunkt i forholdene på beslutningstidspunktet – eksempelvis når et styrevedtak fattes –, og det er vedkommendes kunnskap på dette tidspunktet som er avgjørende.⁶² Dette utgangspunktet må likevel utfylles av styremedlemmers plikt til å holde seg oppdatert om selskapets økonomiske stilling etter aksjeloven § 6-12 tredje ledd, slik at også kunnskapen styremedlemmet ville hatt ved overholdelse av orienteringsplikten, må medregnes i aktsomhetsvurderingen.⁶³

Aktsomhetsnormen presiseres altså slik at styremedlemmet må vurderes opp mot det alminnelig kompetente og informerte styremedlem.

Dette aktualiserer særlig spørsmålet om betydningen av styremedlemmets egne kvalifikasjoner. I lys av den objektive aktsomhetsnormen forventes styremedlemmene å være kompetente, og det ble slått fast i Rt. 2011 s. 562 at manglende kunnskap om vervets innhold eller krav ikke er en relevant unnskyldningsgrunn. Tvert imot kan det heller sies å være uaktsomt å godta et styreverv dersom man ikke innehar den nødvendige kompetansen.⁶⁴ Forutsetningen om at styremedlemmer skal holde et alminnelig kvalifikasjonsnivå, reiser spørsmålet om hvorvidt det bør skjerpe aktsomhetskravet hvis styremedlemmet besitter ytterligere spisskompetanse.

På den ene siden er det tale om en objektiv norm, slik at alle styremedlemmer i utgangspunktet skal vurderes likt, uavhengig av egne forhold. Ettersom det ikke tas hensyn til en manglende kunnskap, kan likhetsbetraktninger taler for at heller ikke ekstra kompetanse burde vektlegges. Et slikt synspunkt støttes av Andenæs.⁶⁵

På den annen side vil ytterligere kvalifikasjoner bidra til at styremedlemmet bør være bedre egnet til å ivareta selskapets interesser innenfor hans kompetanseområde, slik at det kan anses mer kritikkverdig dersom han likevel forsømmer dette. Et slikt synspunkt støttes av Aarum.⁶⁶

Løsningen kan også fremstå naturlig ettersom det sentrale uansett må være om styremedlemmet forstod eller burde ha forstått hvilke følger handlingene kunne medføre.

Dersom styremedlemmet er spesialist, og forholdet falt innenfor vedkommendes

---

⁶² LA-2007-37537, s. 18.

⁶³ LA-2007-37537, s. 18.

⁶⁴ Andenæs (2016) s. 650.

⁶⁵ Andenæs (2016) s. 651.

⁶⁶ Aarum (1994) s. 226.

kompetanseområde, er det rimelig å anta at den særlige kunnskapen vil bidra til den forståelsen.

Rettspraksis fremstår ikke helt samstemt når det gjelder betydningen av styremedlemmers særlige kvalifikasjoner. Høyesterett har tradisjonelt operert med en objektiv aktsomhetsnorm, og understreket dette i Håheller-dommen. Styrelederen i den saken hadde imidlertid ingen særkompetanse, slik at dermed Høyesterett ikke tok stilling til dette.

Frostating lagmannsrett la i tråd med den tradisjonelle oppfatning til grunn i LF-2012-179793 at individuelle egenskaper ikke var relevant, og uttalte med henvisning til Aarbakke at «[d]en ukyndige må stå i samme stilling som den kyndige». ⁶⁷

I LB-2008-120826 uttalte imidlertid Borgarting lagmannsrett at «[n]ettopp det forhold at A med sin kompetanse og erfaring ble bedt om å være med på stiftelsen av selskapet og ta ansvaret som styreleder, legger et særlig ansvar på ham». Styrelederens kompetanse hadde altså vært en sentral motivasjon bak ansettelsen, slik at dette måtte skjerpe kravene til hans aktsomhet. I LG-2014-94072 tiltrådte Gulating lagmannsrett tingrettens begrunnelse om at styrelederens spisskompetanse innen eiendomsutvikling gjorde at han burde vært mer aktsom ved sine kontrolloppgaver. Borgarting lagmannsrett vektla i LB-2016-10431 at en styreleder hadde «[l]ang erfaring med drift av barnehager i Oslo kommune», og at hun var «godt kjent med tilskuddsordningene».

Spørsmålet er altså ikke helt avklart. Det klare utgangspunktet er at aktsomhetsnormen er objektiv, og det er i hvert fall klart at manglende kvalifikasjoner ikke vil være unnskyldende. Det virker imidlertid som domstolene i praksis tidvis vektlegger styremedlemmers særkunnskap og erfaring. ⁶⁸ Det fremstår altså som om kravet til aktsomhet ikke blir mildere som følge av individuelle omstendigheter, men at normen *kan* skjerpes grunnet særkompetanse. Frem til Høyesterett avklarer spørsmålet, fremstår dette som en rimelig løsning.

3.3.3.3 Presumsjon og subjektive unnskyldningsgrunner

Høyesterett uttalte i HR-2016-1440-A (Håheller) at dersom det konstateres en overtredelse av den objektive siden, gjelder det en «presumsjon for at vedkommende har opptrådt

---

⁶⁷ LF-2012-179793, s. 7. Se også Aarbakke mfl. (2023) s. 950 punkt 1.11.

⁶⁸ Dahlum (2021) s. 107.

uaktsomt».⁶⁹ Med henvisning til Håheller-presumsjonen, la Høyesterett i HR-2020-1947-A kort til grunn, etter å ha konstatert overtredelse av en objektiv handlingsnorm, at det ikke var «omstendigheter som tilsier at det ikke foreligger tilstrekkelig skyld».⁷⁰ Det ble derfor konkludert med at det forelå ansvarsgrunnlag.

Presumsjonen er altså ikke absolutt, og kan motbevises dersom det foreligger slike «omstendigheter». Det blir dermed et spørsmål om hvilke omstendigheter som kan utgjøre subjektive unnskyldningsgrunner i aktsomhetsvurderingen. Med hensyn til oppgavens omfang kan det ikke foretas en omfattende analyse av alle mulige unnskyldningsgrunner, men det vil kort gis noen eksempler på de mest vanlige.

Både faktisk uvitenhet og rettsvillfarelse har ofte blitt anført som unnskyldningsgrunner. Det er et klart utgangspunkt i erstatningsretten at rettsvillfarelse ikke er en relevant unnskyldningsgrunn, og dette regnes også som hovedregel ved styreansvaret.⁷¹ Villfarelse om de faktiske omstendigheter vil i større grad kunne være ansvarsbefriende, dersom styremedlemmet ikke kan bebreides for sin villfarelse.⁷² Her må det tas utgangspunktet i styremedlemmets vurderingsgrunnlag, og hvorvidt han burde hatt den riktige oppfatningen. Andre eksempler på anførte unnskyldningsgrunner inkluderer bl.a. sykdom og proforma-stillinger.

Uavhengig av hvilken unnskyldningsgrunn som anføres, vil det sentrale utgangspunktet uansett være om styremedlemmet forstod eller burde ha forstått at handlingen brøt med den objektive handlingsnormen, og styremedlemmet må vurderes opp mot den objektive aktsomhetsnormen skissert ovenfor.

---

⁶⁹ HR-2016-1440-A avsnitt (41).

⁷⁰ HR-2020-1947-A avsnitt (74).

⁷¹ Dahlum (2021) s. 105.

⁷² Hagstrøm og Stenvik (2019) s. 165.

3.4 Erstatningsrettslig relevant skade

Det følger videre av aksjeloven § 17-1 at styremedlemmet skal erstatte den «skade» det har voldt skadelidte. I selskapsrettslige forhold vil skaden som den klare hovedregel utgjøre et økonomisk tap.

Det formuestap som styremedlemmene påfører selskapet springer ut av kontraktsforholdet mellom dem, og dette innebærer normalt at tapet vil utgjøre en erstatningsrettslig vernet interesse for selskapet. Det har også sammenheng med at de fleste aksjeselskaper har som formål å drive økonomisk virksomhet, slik at handlinger som strider med dette formål, vil ha en negativ påvirkning på den selskapsinteressen styret skal ivareta.

Vi har sett at aksjeeiere kan påføres et særtap, og slike tap vil normalt også ha erstatningsrettslig vern. Dette skyldtes særlig at det gjerne er styremedlemmet som direkte påfører aksjeeieren tapet, eksempelvis ved bidra til at vedkommende ikke får benytte en tegningsrett etter aksjeloven § 10-4.⁷³ Kreditors tap kan også være beskyttet, se punkt 3.2.2 ovenfor.

Formuestap som aksjeeiere påføres som en følge av selskapets tap, kan imidlertid stille seg annerledes. Aksjeeierne står ikke i et kontraktsforhold med ansvarssubjektene, slik at det har vært omdiskutert hvorvidt deres avledede tap er en erstatningsrettslig vernet interesse.

Spørsmålet om aksjeeiernes avledede tap kom opp i Rt. 2004 s. 1816 (skiltmaker).⁷⁴ Saksøker var arbeider og hovedaksjeeier i et selskap, og var involvert i en trafikkulykke. Etersom han ikke kunne jobbe, ville selskapet få redusert inntekt, som igjen ville føre til mindre utbytte til aksjeeierne. Han krevde derfor at erstatningsbeløpet fra forsikringsselskapet også måtte inkludere det utbyttetapet som ville forekomme grunnet aksjeselskapets begrensede inntekt. Høyesteretts flertall mente imidlertid at bare den som lider et direkte tap kan kreve dette erstattet, og uttalte i dommens avsnitt (28) at:

Utgangspunktet må vere at ein direkte skadeliden kan krevje bøtt det tapet som rammar han sjølv, og ikkje det tapet som rammar andre. Eit aksjeselskap er eit sjølvstendig rettssubjekt, forskjellig frå aksjeeigarane, også der selskapet har eine- eller hovudaksjeeigar. Det er etter mitt syn framandt for vår rettsorden å seie at

---

⁷³ Aarbakke mfl. (2023) s. 960, punkt 1.21.

⁷⁴ Andenæs (2016) s. 660.

aksjeeigarar lir tap der tapet direkte rammar aksjeselskapet, sjølv om tapet på kort eller lang sikt vil redusere inntektsstraumen i form av utbyte til aksjeeigarane.

Høyesterett fastslår med dette at aksjeeiernes avledede tap fra selskapets tap ikke utgjør en erstatningsrettslig vernet interesse for aksjeloven § 17-1. Dommen ble avsagt med dissens, og mindretallet på to dommere tok til tale for en mer dynamisk løsning. De mente at ettersom det kun var én aksjeeier i selskapet, var det «fullstendig sammenfall» mellom aksjeeierens og selskapets interesser, og at de formelle forhold ikke burde være utslagsgivende for erstatningsutmålingen, se avsnitt (50).

Flertallets votum har vært omdiskutert, og er særlig kritisert av erstatningsrettslige teoretikere, eksempelvis Hagstrøm og Stenvik, som mener begrunnelsen ikke er overbevisende og uten holdbart grunnlag.⁷⁵ På den annen side mener selskapsrettslige teoretikere, som Andenæs, at flertallets syn virker mest korrekt.⁷⁶ Synspunktene fra skiltmaker-dommen har blitt lagt til grunn også i senere praksis, og regnes som gjeldende rett.⁷⁷ Aksjeeiers avledede tap nyter følgelig ikke erstatningsrettslig vern.

3.5 Adekvat årsakssammenheng

Det siste erstatningsvilkåret er at det må foreligge en adekvat årsakssammenheng mellom styremedlemmets handlinger/unnlater og den oppståtte skaden.⁷⁸ Fra aksjeloven § 17-1 kan vilkåret leses ut av ordlyden «har voldt». Videre stiller bestemmelsen også krav om at ansvarssubjektet påfører tapet «i den nevnte egenskap», altså i kraft av vervet. Dersom tapet påføres utenfor denne rollen eller selskapsforholdet, blir det ikke naturlig å bruke den selskapsrettslige erstatningsregelen.

For vurderingen av årsakssammenhengen tok Høyesterett i HR-2021-967-A utgangspunkt i den alminnelige erstatningsrettslige regelen fra Rt. 1992 s. 64 (P-pilledom II) om at årsakskravet normalt anses oppfylt «dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen eller unnlåtelsen tenkes borte».⁷⁹ Saken gjaldt et erstatningskrav mot styremedlemmer som ikke

---

⁷⁵ Hagstrøm og Stenvik (2019) s. 479 – 481.

⁷⁶ Andenæs (2016) s. 661.

⁷⁷ Borgarting lagmannsrett brukte i LB-2018-69934 Skiltmaker-dommen grundig i sin drøftelse, og legger prinsippene fra dommen til grunn.

⁷⁸ Andenæs (2016) s. 651.

⁷⁹ HR-2021-967-A avsnitt (27), sitert fra Rt. 1992 s.64 på side 68.

hadde opplyst medkontrahenten om selskapets sviktende økonomiske stilling. Høyesterett la til grunn at dersom medkontrahenten hadde fått denne kunnskapen, ville de stanset sin ytelse frem til de fikk tilstrekkelige garantier om selskapets betalingsevne.⁸⁰ Ettersom medkontrahenten fortsatte arbeidet uten å bli betalt for det, medførte det et økonomisk tap, og styremedlemmenes uaktsomhet ble fastslått til å ha «voldt» denne. Det ble følgelig konstatert en adekvat årsakssammenheng mellom tilbakeholdelsen og tapet.

For det enkelte styremedlem vil igjen dets adgang til dissens i styrebehandlingen være viktig. Et styremedlem som stemmer imot et forslag som medfører tap for andre, vil ikke oppfylle kravet til adekvat årsakssammenheng.⁸¹

---

⁸⁰ HR-2021-967-A avsnitt (32).

⁸¹ Aarum (1994) s. 238.

4 Styrets handlingsrom i vanskelige økonomiske perioder

4.1 Problemstillingen

Spørsmålet om styrets handlingsrom inngår som del i den større vurderingen om ansvarsgrunnlag i aksjeloven § 17-1. Vi har i kapittel 3.3 sett på ansvarsgrunnlagets oppbygning og innhold, herunder vanlige typetilfeller som kan utgjøre brudd på vilkårets objektive side, og momenter i den subjektive vurderingen som generelt kan tale for ansvar. Det vil i dette kapittel gjøres en mer inngående analyse av hvilke forhold som kan tilsi at det bør stilles enten strengere eller lempeligere krav til styremedlemmenes aktsomhet, når selskapet havner i vanskelige økonomiske problemer.

Aksjeloven § 17-1 er som nevnt skjønnsmessig formulert, og loven gir selv ingen retningslinjer for rekkevidden av styrets handlingsrom og aktsomhet. Rettspraksis vil derfor være sentralt, særlig fra Høyesterett dersom dette foreligger, men også fra lagmannsretten både som støttebidrag og som illustrerende eksempler.

Dommen inntatt i HR-2017-2375-A (Ulvesund) inneholder flere prinsipielle uttalelser om erstatningsansvaret etter asl. § 17-1. Høyesterett uttalte i dommen at ledelsen bør gis «et visst strategisk handlingsrom (...) til å arbeide for å redde virksomheten ‘i det stille’». ⁸²

Det kan innledningsvis spørres hva som menes med at ledelsen bør gis et «handlingsrom». Det er ikke et begrep som fremgår av aksjeloven, og er heller ikke definert i rettspraksis tilknyttet styreansvaret. En naturlig språklig forståelse kan tilsi at det er tale om en adgang å handle innenfor visse fastsatte rammer, gjerne for å oppnå et bestemt formål. Men hva er det som bestemmer rammene? Er rammene statiske og bestemte fra starten av, eller vil de variere dynamisk basert på de konkrete forhold til ethvert tidspunkt? Vi vil i det videre se at selskapets handlingsrom i stor grad vil kunne innsnevres og utvides basert på selskapets utvikling og de reelle omstendigheter.

Begrunnelsen for handlingsrommet henger sammen med styrets forvaltningsansvar og forretningsmessige skjønn, og at styret i utgangspunktet står nærmest til å vurdere den beste

---

⁸² HR-2017-2375-A avsnitt (40).

fremgangsmåten for å redde selskapet. Selv om Høyesterett ikke nærmere utdyper hvorfor styrets redningsaksjon bør få skje «i det stille», må det være rimelig å forstå det slik at kunnskap om selskapets økonomiske problemer vil kunne medføre at medkontrahenter eller kreditorer distanserer seg fra selskapet. For å gi styret best mulig sjanse til å forbedre situasjonen, kan det være nødvendig å holde de økonomiske problemene skjult en viss tid. Denne adgangen må likevel ikke misbrukes, og det vil komme et punkt hvor kreditorer vil ha en berettiget forventning om å bli varslet om selskapets dårlige økonomiske stilling, se nedenfor punkt 4.3.4.

Analysen av styrets handlingsrom gjelder for vanskelige økonomiske perioder. Ved normal drift vil styret i kraft av sitt forvaltningsansvar ha en relativt fri adgang til å styre slik de ønsker, som i utgangspunktet kun er påvirket av lovgivning, vedtekter og instruks fra generalforsamlingen. Går driften derimot ikke lenger som normalt, kan det være behov for å regulere selskapets handlingsrom.

En vanskelig økonomisk periode er ikke et klart avgrenset uttrykk og fremgår heller ikke av aksjeloven. Hvorvidt et selskap er i en slik periode, vil variere basert på det enkelte selskapets økonomiske forhold og drift. Begrensingen er valgt med det øyemed at den ikke bare omfavner insolvenssituasjoner, men også vanskelighetene i tiden frem til en eventuell insolvens er et faktum. Selv om begrepet er noe vagt, anses det som en fleksibel betegnelse for rommet mellom styrets store handlingsrom ved normal drift, og det svært begrensede handlingsrommet ved insolvens. Lignende begrep har også vært brukt i både forarbeider og rettspraksis.⁸³

4.2 Interesseavveiningen

Dersom et aksjeselskap sliter økonomisk, vil det kunne være flere interesser enn bare selskapets egne interesser og aksjeeiernes interesser som blir rammet. Selskapet vil sannsynligvis ha flere kreditorer som ønsker dekning for sine krav, samtidig som det også kan ha ansatte og andre medkontrahenter som ønsker at virksomheten skal fortsette.

Dette er interesser som styret må balansere når de vurderer selskapets fremtid. Høyesterett belyste dette i Ulvesund-dommen avsnitt (37):

---

⁸³ Se NOU 1996: 3 s. 137 og HR-2017-2375-A avsnitt (37).

Ledelsen i aksjeselskap som kommer i økonomiske vanskeligheter settes lett under et krysspress: hensynet til kreditorene kan tilsi at ledelsen kaster kortene for å avverge ytterligere tap. For aksjeeierne, ansatte, samarbeidspartnere, lokalsamfunnet og samfunnsøkonomien, vil det imidlertid kunne være om å gjøre at ledelsen kan fortsette å arbeide for å få bedriften over kneiken og sikre fortsatt drift. Løser det seg, vil dette også komme kreditorfellesskapet til gode.

Selskapets ledelse må altså foreta en interesseavveining. Det ble nevnt innledningsvis at selskapsinteressen og kreditorinteressen utgjør de to bærende hensynene bak erstatningsregelen i asl. § 17-1, og det er derfor særlig disse interessene som må vektes mot hverandre i interesseavveiningen. Det sentrale vil være om de kryssende interessene er tilstrekkelig ivaretatt, eller om de er tilsidesatt på en slik måte at styret uaktsomt påfører et tap.

Hensynet til selskapsinteressen vil som regel trekke i retning av tiltak eller beslutninger som kan bidra til å medføre gevinstmaksimering for selskapet. Vinningsformålet vil alltid stå sentralt. Særlig vil dette gjelde for aksjeeierne, som i kraft av aksjeselskapets begrensede ansvar ikke er pliktige til å erstatte de tap som videre drift kan medføre, samtidig som de også vil ha alt å tjene på selskapets overlevelse. Hensynet til selskapets ansatte og samfunnet trekker i samme retning, ettersom de kan tjene på selskapets videre drift gjennom opprettholdelse av arbeidsplasser og lokal virksomhet.

Ivaretagelse av hensynet til kreditor er som nevnt en sentral begrunnelse bak erstatningsadgangen i aksjeloven § 17-1. Trusselen om personlig ansvar for selskapets ledelse skal bidra til at hensynet til kreditor tas på alvor. For selv om en vellykket redningsaksjon også vil komme kreditorfellesskapet til gode, vil den videre driften kunne medføre store tap for kreditor dersom en eventuell redningsaksjon ikke bærer frukter.

Høyesterett fastslo derfor i Rt. 1991 s. 119 (Normount) at ledelsens handlinger ikke må medføre en «uforsvarlig spekulasjon på kreditorenes bekostning».⁸⁴ Eidsivating lagmannsrett uttalte også i LE-2022-158005 at selskapets vanskelige situasjon medførte en risiko for kreditorene, og at dette var skjerpene for styrets aktsomhet. Dette skjerpene kravet til styrets aktsomhet innebærer at det vil komme et tidspunkt der det forventes at styret gir opp

---

⁸⁴ Rt. 1991 s. 119, s. 127.

redningsaksjonen, og begjærer oppbud slik at kreditorfellesskapet får mest mulig dekning. Se nærmere om dette i punkt 4.4

Det er visse typetilfeller hvor interesseavveiningen kommer særlig godt frem. Et slik eksempel kan være et selskap som sliter økonomisk, og ønsker å inngå nye avtaler med en medkontrahent. Styret velger i den anledning å *ikke* informere medkontrahenten om egen økonomi, ettersom det enten vil kunne medføre dårligere avtalevilkår, eller at medkontrahenten trekker seg. Her prioriterer styret selskapsinteressen over kreditorinteressen, ved at de mener det vil føre til en bedre avtale, samt har et håp om at denne avtalen vil bidra til å bedre selskapets økonomiske stilling. Dersom det viser seg at styrets forutsetninger ikke stemte, og medkontrahenten lider tap, vil en slik nedprioritering av kreditorinteressen kunne være uaktsomt. Se nærmere om dette i punkt 4.4.

Et motstykke til dette eksempelet vil være hvor for eksempel et insolvent selskap faktisk informerer om egen økonomi. Dette vil i større grad ivareta kreditorinteressen, ved at medkontrahenten får anledning til å ta stilling til den risikoen som avtalen kan innebære for dem. Dersom medkontrahenten likevel inngår avtalen, vil de ha godtatt risikoen, og styrets ivaretagelse av interessene vil kunne medføre at videre drift ikke er uaktsomt.⁸⁵

Styrets balansering av interesser virker derfor til å være tett knyttet opp til dets handlingsrom. Hvis styret kontinuerlig vokter de relevante interessene opp mot hverandre, og dette gjøres på et forsvarlig grunnlag, vil styremedlemmene lettere anses aktsomme i sin behandling. Dette handlingsrommet tillater at styret prioriterer f.eks. selskapsinteressen på bekostning av hensynet til kreditor, uten å risikere erstatningsansvar.

---

⁸⁵ Se omtalelse av dette nedenfor, punkt 4.3.4.

4.3 Selskapets økonomiske stilling

4.3.1 Innledende om økonomiens betydning for aktsomheten

Aksjeselskaper har normalt som hovedformål å generere overskudd som skal tilfalle aksjeeierne. Dersom selskapet sliter med å oppnå dette, er det forretningsmessig naturlig at ledelsens frihet til å fortsette slik de har gjort blir begrenset.

At den økonomiske stillingen er av stor betydning for aktsomhetskravet, er gitt uttrykk for i forarbeidene. Der uttales at det kan «i en økonomisk vanskelig situasjon for selskapet bli stilt helt andre krav til styret enn i en mer normalisert situasjon, ikke minst av hensyn til kreditorenes interesse».⁸⁶ Forarbeidsuttalelsen støtter også det vi har sett ovenfor, om hvordan vekten av kreditorinteressen øker når selskapet står i en vanskelig økonomisk situasjon. Tilsvarende uttalelser finner man også i rettspraksis. I Rt. 1974 s. 1 la Høyesterett til grunn at «den vanskelige økonomiske situasjonen (...) burde ha skjerpet styreformannens aktsomhet».⁸⁷

Det vil også kunne ha betydning hvorvidt den svekkede økonomien har forekommet raskt, eller gradvis over tid. I LG-2007-21395 uttalte lagmannsretten at «styret [hadde] en skjerpet aktsomhetsplikt etter hvert som tiden gikk og selskapet fortsatte å gå med store tap».⁸⁸ Et tilsvarende synspunkt ble også lagt til grunn i LG-2011-18534, hvor en «gradvis utvikling» mot at det ble vanskeligere å få finansiering ble ansett som «sentralt», og medførte en «økt aktivitetsplikt» for vedkommende i saken.⁸⁹

Dommene kan tas til inntekt for at jo mer tid som går, desto strengere krav vil bli stilt til styrets aktsomhet. Dette skyldes at styret ved lengre tidsrom har hatt bedre tid til å oppdage problemene, slik at det igjen kan anses mer uforsvarlig dersom situasjonen ikke tas alvorlig.

I lys av det overstående er det rimelig å legge til grunn at handlingsrommet vil bli mer snevret inn jo dårligere selskapets økonomiske stilling utvikler seg. Denne negative utviklingen vil gjerne være en flytende prosess, men det er visse stadier som særlig kan bemerkes. Det vil

---

⁸⁶ NOU 1996: 3 s. 137.

⁸⁷ Rt. 1974 s. 1, s. 4.

⁸⁸ LG-2007-21395, s. 6.

⁸⁹ LG-2011-18534, s. 8.

derfor i det videre analyseres hvordan selskapets handlingsrom påvirkes gjennom ulike stadier av en økonomisk krise.

4.3.2 En generelt svekket økonomi

Hva som regnes som en svekket økonomi vil som nevnt være forskjellig for ethvert selskap, avhengig av de konkrete forhold. Det er likevel enkelte kjennetegn på at selskapet begynner å slite økonomisk, og det er viktig at styret ikke bare gjenkjenner dette, men også tar det på alvor. Noen vanlige og kritiske feil er at ledelsen enten ikke handler raskt nok, eller at tiltakene som iverksettes ikke er tilstrekkelige.⁹⁰ Dersom de tidlige indikatorene på en økonomisk krise ikke tas på alvor, vil det kunne være svært ansvarsbetingende.

Et tidlig tegn på en svekket økonomi er at likviditeten til selskapet blir dårligere.⁹¹ Dette kan utløses av mindre forhold som kunder som betaler for sent, eller svingninger i sesongbaserte markeder. Slike forhold kan isolert være forbigående, men kan også være starten på større problemer, særlig dersom flere små problemer forekommer samtidig. Har ballen først begynt å rulle, må det kunne forventes at styret mer aktivt reagerer. I LG-2011-18534 hadde situasjonen nådd et punkt der det «ble vanskeligere å skaffe finansiering». Lagmannsretten mente at dette måtte medføre en «økt aktivitetsplikt» for ledelsen i saken. Tilsvarende følger også av LE-2022-158005, der retten uttalte at det saksøkte styremedlemmet «var godt kjent med at selskapet var i en vanskelig økonomisk situasjon», og at dette «skjerpet styrets og styremedlemmenes krav til aktsomhet og aktivitetsplikt».⁹²

Dette kan tas til inntekt for at styret ved en generelt svekket økonomi fortsatt vil ha et relativt bredt handlingsrom til å velge hvordan de ønsker å møte den svekkede økonomien, men at det i en slik situasjon er en særlig aktivitetsplikt som slår inn. Denne aktivitetsplikten viser at en innsnevring av styrets handlingsrom ikke bare betyr at styret har færre handlingsalternativer, men at det også innebærer handlingskrav. Styret kan altså i stor grad velge *hvordan* de vil handle, men de kan ikke velge å *ikke* handle.

Videre vil styret, på dette stadiet, normalt kunne holde selskapets svekkede økonomiske stilling internt. Et selskap som sliter økonomisk vil sjelden være tjent med at det blir offentlig

---

⁹⁰ Den norske Revisorforening (2013) s. 63.

⁹¹ Den norske Revisorforening (2013) s. 63.

⁹² LE-2022-158005 punkt 2.1.2.

kjent, ettersom dette betydelig kan begrense dets forretningsmuligheter. Manglende varsling på dette tidspunktet til medkontraahenter om den økonomiske stillingen vil derfor ikke alene utgjøre en uaktsom tilsidesettelse av kreditorhensynet.

4.3.3 Ikke-forsvarlig egenkapital

Vi har tidligere sett at den objektive siden av ansvarsgrunnlaget og den indre sammenhengen i aksjeloven tilsier at brudd på aksjelovens bestemmelser kan medføre at styremedlemmer risikerer erstatningsansvar. Aksjelovens regler om forsvarlig egenkapital kan bli særlig relevant ved ansvarsvurderingen etter asl. § 17-1, og vil også kunne utgjøre en negativ milepæl i selskapets økonomiske nedgang.

Styret skal etter aksjeloven § 3-4 forsikre at selskapet til enhver tid har en forsvarlig egenkapital og likviditet. Har situasjonen nådd stadiet hvor dette ikke lenger er tilfellet, strammes handlingsrommet inn betydelig. Styret må etter aksjeloven § 3-5 første ledd «straks behandle saken», «innkalle generalforsamlingen», og «foreslå tiltak» for å forbedre de økonomiske forholdene. Aktuelle tiltak er for eksempel egenkapitaltilførsel ved emisjon, eller nedbemanning, omstrukturering eller salg av selskapets eiendeler.⁹³

Når styret har plikt til å innkalle generalforsamlingen, har krisen nådd et punkt hvor styret ikke lenger selv har full rådighet over situasjonen. Det er nødt til å informere sin overordnede myndighet, og svare for problemene som har oppstått.

I LB-2013-170795 hadde et selskap havnet i en situasjon der egenkapitalen og likviditeten ikke lenger var forsvarlig etter asl. § 3-4. Lagmannsretten la til grunn at styrets aktivitetsplikt «i en slik situasjon må være streng».⁹⁴ På dette tidspunkt er handlingsrommet i realiteten begrenset til kun to handlingsalternativer. De kan enten gjennomføre «konkrete initiativer for å snu den negative utviklingen» eller ta «initiativ til oppløsning eller oppbud». Styrelederen i saken hadde forsøkt å vente ut stormen med et håp om konsernbidrag, uten at dette kom. Denne passiviteten utgjorde et brudd på handleplikten etter asl. § 3-5, og han ble holdt erstatningsansvarlig etter asl. § 17-1.

---

⁹³ Den norske Revisorforening (2013) s. 65.

⁹⁴ LB-2013-170795 del III punkt 4.

Selv om styret og generalforsamlingen ved tiltak klarer å bedre selskapets egenkapital, slik at den igjen er forsvarlig, er det ikke en garanti for at de økonomiske problemene er over. Egenkapitalen vil være forsvarlig, men selskapet kan fortsatt ha for lave salgstall eller svak produksjon. Styret vil likevel som et utgangspunkt gis mer frihet, til eksempelvis vurdere alternative strategier og fremgangsmåter. Fokuset kan rettes tilbake mot selskapets virksomhet, istedenfor på selskapets overlevelse. Økt handlefrihet forutsetter imidlertid at generalforsamlingen ikke gir instruksjoner eller avsetter styret som følge av den tidligere svikten.

4.3.4 Insolvens

Dersom situasjonen ikke forbedrer seg, vil selskapet kunne risikere å bli insolvent. Selskapet er insolvent når det ikke lenger kan «oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller», og når dets «eiendeler og inntekter tilsammen» ikke antas å kunne gi full dekning for kravene, jf. Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven eller kkl.) § 61. Selskapet må altså være både insuffisient og illikvid. Spørsmålet videre vil være hvordan insolvens påvirker styrets handlingsrom.

Høyesterett presiserte i Ulvesund-dommen at for en debitor som klart har betalingsproblemer, vil spørsmålet om skyldnerens illikviditet «besvares ut fra om de likvider som han disponerer, med tillegg av de likvider han i fremtiden antas å ville få tilgang til, er tilstrekkelige til å dekke hans allerede forfalte forpliktelser samt hans øvrige forpliktelser etter hvert som disse forfaller til betaling».⁹⁵ I saken medførte dette at Høyesterett anså selskapet å være insolvent én måned tidligere enn hva lagmannsretten gjorde. Hvilke krav som skal legges til grunn for styrets aktsomhet og handlingsrommets størrelse, vil dermed påvirkes av når selskapet anses insolvent. Hvis selskapet reelt sett var insolvent i lengre tid før de selv oppdaget det, og uvitenheten ikke bygde på et forsvarlig grunnlag, vil ansvarsvurderingen ta utgangspunkt i det reelle insolvenstidspunktet.

Et selskap som har blitt insolvent, kan enten begjæres konkurs av kreditorer eller at selskapet selv begjærer oppbud.⁹⁶ Dersom selskapets virksomhet fortsetter etter det har blitt insolvent, vil det innebære en stor tapsrisiko for kreditorerne, og det vil det derfor komme et tidspunkt der det forventes at styret selv kaster inn håndkledet. Styrets oppbudsplikt følger ikke direkte

---

⁹⁵ HR-2017-2375-A avsnitt 30.

⁹⁶ Konkursloven § 60.

av aksjeloven, men kan trekkes ut av aktsomhetsnormen og forholdet til annet regelverk, eksempelvis Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven eller strl.). Etter aksjeloven § 6-18 første ledd er det bare styret som har kompetanse til å begjære oppbud, mens straffeloven § 407 første ledd bokstav b) hjemler straff for skyldnere som ikke begjærer oppbud når virksomheten «klart går med tap», og de må innse at de «ikke vil kunne gi oppgjør innen rimelig tid». Det er ikke en direkte sammenheng mellom straffeansvar og erstatningsansvar, men det er i teorien lagt til grunn et utgangspunkt om at dersom de objektive vilkårene i strl. § 407 første ledd er oppfylt, vil det også være grunnlag for å ilegge erstatningsansvar etter asl. § 17-1 for brudd på oppbudsplikten.⁹⁷

Har oppbudsplikten først inntrådt, er styrets handlingsrom ikke-eksisterende. Selskapet drives i realiteten for kreditors regning, og det vil være uaktsomt av styret å holde virksomheten gående. Det finnes imidlertid et svært viktig unntak fra dette utgangspunktet. Høyesterett uttalte nemlig i Ulvesund-dommen at selv om selskapet er insolvent, så vil det likevel ikke inntre en umiddelbar oppbudsplikt, dersom det fortsatt er «et realistisk håp om å kunne redde selskapet».⁹⁸ Hva som utgjør et realistisk håp, vil analyseres nærmere under punkt 4.4.

Har selskapet først blitt insolvent, kan styret som regel ikke lenger holde informasjon om selskapets økonomiske stilling internt, og de vil måtte informere medkontrahenter og kreditorer. I Ulvesund-dommen uttalte Høyesterett at «[i]nsolvens er et innarbeidet og nokså avklart kriterium, og det er også ellers egnet som utgangspunkt for varslingsplikten».⁹⁹ Varsling er særlig viktig dersom styret fortsatt ønsker å forsøke en redningsaksjon. Redningsaksjonen vil normalt kreve tiltak som kapitaltilførsel fra aksjeeierne eller omstrukturering, men kan også innebære inngåelse av nye avtaler med andre virksomheter. For slike situasjoner uttalte Høyesterett at:

Men det bør, etter mitt syn, være et utgangspunkt at et insolvent selskap som mottar nye leveranser på kreditt, forventes å gjøre medkontrahenten oppmerksom på at det har inntrådt en svikt i selskapets økonomi som innebærer at det ikke regner med å kunne gjøre opp for de nye leveransene ved forfall – i realiteten er det da grunnlag for å konstatere antesipert mislighold.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Aarum (1994) s. 496.

⁹⁸ HR-2017-2375-A avsnitt (42).

⁹⁹ HR-2017-2375-A avsnitt (41).

¹⁰⁰ HR-2017-2375-A avsnitt (35).

Dette begrunnes særlig i tanken om at dersom selskapet gjør medkontrahenten oppmerksom på insolvensen, og medkontrahenten likevel inngår nye avtaler med selskapet, vil de som nevnt under punkt 4.2 ha godtatt denne risikoen. Videre drift vil dermed ikke medføre en uaktsom tilsidesettelse av kreditorhensynet.

Det kan på den andre siden anses som svært dårlig forretningsskikk hvis selskapet ikke opplyser om insolvensen, og opplysningsplikten vil her være et utslag av lojalitetsplikten mellom kontraktspartene.¹⁰¹ Lojalitetsplikten vil altså bidra til å innsnevre styrets handlingsrom, ved å stille strengere krav til en transparent dialog og åpenhet om selskapets fremtid og betalingsevne.

Dersom styret selv ikke er kjent med insolvensen, medfører imidlertid ikke det at de automatisk er fritatt for varslingsplikten. Det avgjørende vil være om de bygget på et «forsvarlig avklart grunnlag» om at selskapet var solvent.¹⁰² Styrets handlingsrom vil altså ikke bli påvirket av den faktiske kunnskapen, og det vil heller for aktsomhetsvurdering være relevant å vurdere hvordan styret har etterlevd sitt forvaltnings- og tilsynsansvar.

På den annen side, dersom redningsaksjonen ikke involverer inngåelse av nye avtaler på kreditt med medkontrahenter, er det ikke nødvendigvis slik at kreditorene må varsles med en gang selskapet blir insolvent. Eldre rettspraksis, eksempelvis Rt. 1938 s. 129, trakk i retning av at insolvens alene var et tilstrekkelig vilkår for en varslingsplikt, men dette har blitt modifisert i nyere tid. Senere rettspraksis har i større grad vektlagt den realistiske muligheten for å redde selskapet.¹⁰³ Lagmannsretten tok stilling til spørsmålet om ledelsens varslingsplikt i LG-2006-116552, og fremhevet at «det blant annet kan være aktuelt å ta i betraktning om de hadde et begrunnet håp om å redde selskapet». Dette medfører dermed at selv ved insolvens vil styret fortsatt ha en viss adgang til å velge hvorvidt de skal informere om økonomien, dersom det fortsatt er et realistisk håp om å redde selskapet.

Det er altså et utgangspunkt i insolvenssituasjoner at styrets handlingsrom er ikke-eksisterende. Selskapet må som regel begjære oppbud og informere kreditorene sine om den økonomiske situasjonen. Det er likevel en fellesnevner at styret fortsatt kan ha et visst

---

¹⁰¹ HR-2017-2375-A avsnitt (34).

¹⁰² HR-2017-2375-A avsnitt (41).

¹⁰³ Se Rt. 1975 s. 198 s. 204 og Andenæs (2016) s. 654.

handlingsrom i insolvenssituasjonen dersom det fortsatt er et realistisk håp om å redde selskapet.

4.4 Det realistiske håp om å redde selskapet

4.4.1 Utgangspunktene for vurderingen av det realistiske håp

Vi har sett ovenfor at når selskapet er insolvent, og styret er kjent med dette, vil det likevel kunne ha et visst handlingsrom dersom det fortsatt foreligger et realistisk håp om å redde selskapet.¹⁰⁴ Dette skyldtes særlig tanken om at selskapets overlevelse vil være det beste og mest gunstige resultatet for både selskapet selv, dets ansatte og kreditorfellesskapet.¹⁰⁵ Det «realistiske håp» om å redde selskapet er ikke et begrep som fremgår av aksjeloven, og er følgelig et domstolskapt uttrykk.

Det ble uttalt i Ulvesund-dommen at personlig ansvar ikke burde inntre «dersom det likevel var et realistisk håp om å kunne redde selskapet fra konkurs», men at dette vil være betinget av at «selskapets ledelse arbeidet aktivt og lojalt med dette for øyet og kastet kortene innen rimelig tid».¹⁰⁶ Grunnet de konkrete forholdene i saken, ble det imidlertid ikke aktuelt for Høyesterett å gå nærmere inn på hva dette innebærer.

Dommen inntatt i Rt. 1991 s. 119 (Normount) kan bidra til kartleggingen av vurderingen av det realistiske håp. Normount-dommen ble riktignok behandlet etter aksjeloven 1976, men har blitt fulgt opp i forarbeidene til aksjeloven av 1997, og i senere rettspraksis.¹⁰⁷ A/S Normount drev linjetrafikk mellom Nord-Amerika og Afrika, men begynte etter hvert å gå med store tap. Etter å ha inngått flere nye avtaler på kreditt – som ikke ble tilbakebetalt - ble det tatt arrest i et av skipene Normount leide av et annet selskap, CFN. Dette selskapet måtte dermed betale kravene fra Normount sine kreditorer. CFN reiste av den grunn erstatningssøksmål mot bl.a. fire av styremedlemmene i Normount.

Før vi går inn på selve innholdet og vurderingsmomentene for hva som kan utgjøre et ansvarsbefriende realistisk håp, kan vi trekke ut særlig to sentrale utgangspunkt fra

---

¹⁰⁴ Se ovenfor punkt 4.3.4.

¹⁰⁵ HR-2017-2375-A avsnitt (37)

¹⁰⁶ HR-2017-2375-A avsnitt (42)

¹⁰⁷ Se eksempelvis NOU 1992: 29 s. 44 og HR-2016-1440-A avsnitt 48

Normount-dommen. Det kan for det første leses ut av Høyesterett sin argumentasjon at vurderingen er skjønnsmessig. Verken lovtekst eller forarbeider gir veiledning for vurderingen. Det må derfor tas utgangspunkt i de konkrete forholdene i saken, og vurdere om disse samlet gir grunnlag for et berettiget realistisk håp om at selskapet kan reddes.

Høyesterett uttalte videre at spørsmålet var om Normount sin økonomi «på den aktuelle tid» var så svak at de burde unngått å påta seg flere forpliktelser.¹⁰⁸ Uttalelsen forstås slik at det ble tatt utgangspunkt i det tidspunktet der styremedlemmene inngikk nye avtaler. Selskapet hadde på dette tidspunktet en svært dårlig økonomi, og styremedlemmene valgte likevel å inngå nye avtaler. Det er altså beslutningstidspunktet for videre tiltak som blir utgangspunktet for vurderingen av det realistiske håp. Dette utgjør et naturlig utgangspunkt, ettersom det er disse forutsetningene ledelsen legger til grunn når de selv vurderer mulighetene for å redde selskapet.

Det sentrale utgangspunktet fra Normount-dommen er altså at det må gjøres en skjønnsmessig vurdering på bakgrunn av situasjonen på beslutningstidspunktet. Med de grunnleggende utgangspunktene fastslått, blir spørsmålet videre hvasom må til for at et håp om å redde selskapet berettiget kan betegnes som realistisk.

4.4.2 Skillet mellom optimisme og realisme

Det må for det første kunne stilles visse krav til begrunnelsen for håpet. I Rt. 1975 s. 198 hadde et selskap bestilt et større vareparti kun dager før det ble begjært konkurs. Selgeren av varepartiet krevde at styremedlemmene erstattet tapet, og mente det var uaktsomt å bestille varepartiet når selskapet var insolvent. Selskapet ønsket å heve kassakreditten, men klarte ikke å reise den sikkerhetsstillelsen banken krevde. Høyesterett vurderte derfor om det på bestillingstidspunktet forelå et «begrunnet håp» om at selskapet skulle unngå konkurs.¹⁰⁹

Dette spørsmålet ble besvart benektende. Styret hadde ikke fått noen forsikringer om at sikkerhet ville bli stilt, snarere tvert imot, ettersom det ble uttrykkelig sagt at sikkerhet *ikke* kom til å bli stilt. Styret håpet imidlertid at dette standpunktet ville revurderes, til tross for at det ikke var noe som talte for et slikt håp.

---

¹⁰⁸ Rt. 1991 s. 119, s. 124.

¹⁰⁹ Rt. 1975 s. 198, s. 204.

Dommen kan tas til inntekt for at styrets håp må bygge på noe mer enn generell optimisme. Når styret ikke hadde noe grunnlag som underbygget deres forutsetninger, må det være uaktsomt at det fortsatte virksomheten. Ren optimisme kan ikke i seg selv være nok til å utgjøre et realistisk håp.

Dette er også fulgt opp i teorien, eksempelvis ved Aarum, som mener «[d]et bør gis rom for en viss optimisme, men denne må ha grunnlag i konkrete forhold. En generell optimisme hos styret er ikke tilstrekkelig».¹¹⁰

En slik oppfatning kan også utledes fra presiseringen «realistisk» håp. For at noe skal være realistisk, må det foreligge en viss sannsynlighet for at forholdet faktisk vil realiseres. Rent språklig stiller det ikke et krav om sannsynlighetsovervekt, men i hvert fall at utfallet er én av flere muligheter.

Spørsmålet videre blir derfor hvilke konkrete forhold som kan underbygge et realistisk håp.

4.4.3 Vurderingen av de konkrete forhold

4.4.3.1 Realistisk håp i Rt. 1991 s. 119 (Normount)

I Normount-dommen kom Høyesterett frem til at styrets håp om å redde selskapet ikke var «urealistisk».¹¹¹ Høyesterett vektla særlig tre momenter som underbygget dette.

For det første hadde selskapet en tilgjengelig kapital på ca. USD 113.000, som var innbetalt av de tre aksjeeierne. Disse midlene skulle fungere som en buffer mot fremtidige tap. At selskapet har oppspart kapital tilgjengelig, vil øke sikkerhetsfølelsen rundt virksomheten. Dersom det skulle inntre et nytt tap, så vil selskapet ha midlene til å dekke dette. Med en slik sikkerhet tilgjengelig, vil det ikke være like uaktsomt å inngå nye avtaler, som det ville vært dersom selskapet ikke hadde en slik kapital.

Videre ble det vektlagt at den reisen som Normount avtalte på beslutningstidspunktet hadde mulighet til å gi overskudd, slik at selskapets økonomiske stilling kunne bedre seg. Det viste seg riktig nok i ettertid at styret hadde feilvurdert situasjonen, men det forretningsmessige grunnlaget for vurderingen var likevel tilfredsstillende. Kravet til forsvarlig

---

¹¹⁰ Aarum (1994) s. 500.

¹¹¹ Rt. 1991 s. 119, s. 127.

informasjonsventing og styrets vurderingsgrunnlag analyseres nærmere nedenfor, se punkt 4.4.4.

Det siste forholdet som begrunnet det realistiske håp var at styret «handlet i tillit til at interessentene fremdeles var så innstilt på å opprettholde linjen at ytterligere kapital ville bli stillet til disposisjon dersom dette skulle bli nødvendig».¹¹² Denne forutsetningen viste seg også å stemme til en viss grad, ettersom en av aksjeeierne i ettertid av den omtvistede reisen igjen skøyt inn betydelig med kapital. Styrets forutsetning bygde derfor på et klart ønske fra aksjeeierne om å fortsette den økonomiske støtten til prosjektet.

Styret i Normount hadde altså tilgjengelig kapital som skulle sikre mot fremtidige tap og et begrunnet håp om ytterligere støtte fra aksjeeierne. Videre hadde de vurdert situasjonen slik at de kunne oppnå overskudd ved den aktuelle reisen. Det forelå dermed konkrete forhold som tilsa at selskapet kunne ha en positiv økonomisk utvikling: de hadde en avtale som kunne gi overskudd, et sikkerhetsnett dersom det likevel medførte tap, og mulighet til ytterligere støtte dersom det ble nødvendig.

Dersom styret vet at det har økonomisk støtte i ryggen, vil en fortsettelse av redningsaksjonen og virksomheten ikke på samme måte sette kreditorenes interesser i fare. Dette er en særlig viktig del av begrunnelsen for hvorfor styremedlemmene ikke ble ansett for å ha opptrådt uaktsomt. Høyesterett uttalte blant annet at styrets beslutninger ikke medførte en «uforsvarlig spekulasjon på kreditorenes bekostning».¹¹³

4.4.3.2 Urealistisk håp i HR-2016-1440-A (Håheller)

De konkrete forhold var også gjenstand for en realismevurdering i Håheller-dommen. Saken gjaldt ekteparet Lærdal som leide eiendommen Håheller, og overdro denne leieavtalen til selskapet Håheller Utvikling AS (HUAS) der Kristi Lærdal var eneaksjeeier, styreleder og daglig leder. Selskapet slet med finansieringen, og klarte etter hvert ikke å betale leieutgiftene. Utleier gikk til sak og krevde tapet sitt erstattet av Kristi Lærdal på bakgrunn av aksjeloven § 17-1.

---

¹¹² Rt. 1991 s. 119, s. 127.

¹¹³ Rt. 1991 s. 119, s. 127.

Høyesterett foretok en vurdering av om selskapet var underkapitalisert, og førstvoterende uttalte at:

Avgjørende for vurderingen av om det foreligger underkapitalisering i vår sak er om det på tidspunktet for overdragelsen av kontrakten fra Lærdals til selskapet var grunnlag for et realistisk håp om at selskapet kunne reise den kapitalen som var nødvendig for å dekke forpliktelsene etter avtalen.¹¹⁴

I tråd med utgangspunktene skissert i punkt 4.4.1, tar Høyesterett utgangspunkt i de konkrete forholdene på beslutningstidspunktet. Selve kapitalvurderingen ble gjort på bakgrunn av aksjeloven § 3-4, slik at dommen ikke direkte omhandlet vurderingen av det realistiske håpet om å redde selskapet etter asl. § 17-1. Spørsmålet om det var realistisk at selskapet kunne reise kapitalen for å dekke forpliktelsene, anses likevel å være såpass nærliggende med vurderingen om realistisk håp om å redde selskapet. Begge vurderingene går på styrets ledelse i en vanskelig økonomisk situasjon, slik at Høyesteretts vurdering av de konkrete forhold i Håheller-dommen anses derfor å være relevante.

Høyesterett foretok en grundig gjennomgang av planene for driften og rehabiliteringen av Håheller-eiendommen. Ekteparet ønsket å hente inn rundt 40 millioner kroner, finansiert gjennom offentlige kilder, private sponsorer og legater, og spesielle kilder.¹¹⁵

Finansieringsprosjektet viste seg imidlertid å gå svært dårlig. Ekteparet hadde for eksempel håpet å få 10 millioner kroner gjennom en støtteordning fra Fylkeskommunen (RUP-midler), men fikk svar om at det kun var tilgjengelig 2 millioner kroner, som det allerede var svært mange søkere for. Selskapet ble etter hvert bevilget 700.000 kroner i RUP-midler. Det var altså en stor differanse mellom selskapets planer og den virkelige utviklingen.

Høyesterett holdt kvinnen erstatningsansvarlig i kraft av hennes roller både som styreleder og som aksjeeier etter asl. § 17-1 første ledd. Mannen hadde ikke noen rolle i selskapet, men ble holdt ansvarlig som medvirker etter asl. § 17-1 annet ledd. Dommen ble imidlertid avsagt med dissens, som vil bidra til å svekke dens prejudikatsverdi. Mindretallet frikjente ekteparet Lærdal, men tok ikke stilling til realismevurderingen av de konkrete forhold, ettersom det mente at utleier i saken hadde akseptert risikoen ved inngåelsen av leieavtalen. Flertallet på

---

¹¹⁴ HR-2016-1440-A avsnitt (49).

¹¹⁵ HR-2016-1440-A avsnitt (51).

tre dommere mente at selskapet var underkapitalisert, og at det ikke forelå et realistisk håp om at selskapet kunne dekke sine forpliktelser. Det var særlig to forhold som begrunnet dette.

For det første var selskapets faktiske økonomi svært dårlig. I tillegg til at den offentlige støtten var betydelig mindre enn det ekteparet håpet, så ble det heller ikke gitt noen sponsorstøtte til prosjektet. Ekteparet tilførte noe kapital selv ved lån gjennom familieselskaper, men både disse midlene og RUP-midlene ble primært brukt til driften av HUAS, eksempelvis betaling av leien. Høyesterett betegnet lånemidlene som «krisehjelp», og mente de ikke kunne medregnes i vurderingen av selskapets kapital. Selskapets dårlige økonomi ga derfor ingen indikasjon på at det forelå et realistisk håp.

For det andre var det heller ingen indikasjoner på at selskapets økonomi kom til å forbedre seg. Det var ikke inngått avtaler om fremtidig støtte, og Høyesterett uttalte at «[f]orventningene om støtte fra offentlige og private kilder i et slikt omfang som forutsatt, var lite realistiske».¹¹⁶ Ekteparet Lærdal hadde budsjettet at de selv skulle bidra med 5 millioner kroner, men dette ble heller ikke gjort. Finansieringsplanen virket ikke til å være særlig gjennomtenkt, og de undersøkelser som ble gjort ga ingen grunn til optimisme om selskapets økonomiske fremtid. Høyesterett la på bakgrunn av disse forholdene til grunn at det var «helt uklart» hvordan HUAS skulle få nok midler til å dekke selskapets forpliktelser.¹¹⁷

Håheller-dommen illustrerer særlig betydningen av selskapets økonomiske stilling på beslutningstidspunktet, og hvordan finansieringsplanene for fremtiden kan få avgjørende vekt. Håheller Utvikling AS hadde ikke midler til å dekke forpliktelsene sine, og det var heller ingen momenter som talte for at de kom til å få slike midler. Et håp om å oppfylle forpliktelsene bygget da ikke lenger på realistiske forutsetninger, og kreditorhensynet fikk derfor betydelig tyngre vekt enn selskapsinteressen.

4.4.3.3 Rettstilstanden etter Normount og Håheller

Normount-og Håheller-dommene er de to sentrale høyesterettsdommene om det realistiske håp, og ble avsagt med 25 års mellomrom. Det kom også i mellomtiden en ny aksjelov med strengere regler om styrets plikter og oppgaver, samtidig som det ikke var ment at aksjeloven 1997 skulle medføre store endringer for styreansvaret.

---

¹¹⁶ HR-2016-1440-A avsnitt (61).

¹¹⁷ HR-2016-1440-A avsnitt (62).

I både Normount- og Håheller-dommen ble det lagt avgjørende vekt på selskapenes daværende økonomi, og deres planer om videre finansiering av bedriften. I Normount-saken godtok imidlertid Høyesterett styrets forklaring om deres tro på at aksjeeierne ville skyte inn mer kapital i selskapet, mens de i Håheller-saken i motsatt retning vektla at det ikke var gitt «bindende tilsagn om større lånebeløp» til selskapet.¹¹⁸ Dette kan tilsi at Høyesterett i 2016 strammet inn kravene til håpets etterprøvbarhet, ved at det i større grad kreves dispositive utsagn eller avtaler for å begrunne fremtidsplanene. Et slikt krav vil gjøre det lettere å fastslå hvorvidt selskapets finansieringsplaner er realistiske, men vil på den annen side også gjøre vurderingen mindre skjønnsmessig.

Det er altså ikke sikkert at utfallet i Normount-saken ville blitt det samme i dag. Selv om det viste seg at tilliten om ytterligere støtte stemte, hadde styret ikke fått noen garanti om det. Dette kan underbygges av Aarum, som allerede i 1994 omtalte Normount-saken som et «grensetilfelle hvor resultatet like gjerne kunne blitt det motsatte».¹¹⁹

På den annen side ville aksjeeierne i Normount ha en betydelig større interesse i å holde selskapet gående, enn det potensielle investorer i HUAS vil ha. Dette gjelder særlig også ettersom flere av styremedlemmene i Normount også var styremedlemmer i deltakerselskapene. Styret i Normount hadde derfor større innsyn i deltakernes intensjoner, samt at de også hadde større grunn til å forvente at deltakerne ville bidra til å holde selskapet gående. Styret i HUAS kunne ikke i like stor grad forvente at investorer ville bidra med midler, og det kan derfor anses rimeligere at Høyesterett i den saken stilte strengere krav til de formelle forhold rundt styrets håp om finansiering.

Et annet argument mot et krav om bindende tilsagn vil være at det avskjærer de situasjoner hvor styret er i pågående forhandlinger om økonomisk støtte. Dette var bl.a. tilfellet i LB-2008-704, hvor styret frem til insolvensen deltok i svært lovende forhandlinger, som lagmannsretten mente ga et realistisk håp om videre drift. Pågående forhandlinger vil uansett være nettopp et slikt konkret forhold som skal vurderes som grunnlag for styrets realistiske håp. Det kan derfor hevdes at rimelighets- og systemhensyn taler for at det ikke bør innfortolkes et krav om bindende tilsagn.

---

¹¹⁸ HR-2016-1440-A avsnitt (59).

¹¹⁹ Aarum (1994) s. 511.

Dette støttes også av at Høyesterett i Håheller-dommen ikke diskuterer det som et absolutt krav, men heller som et moment i analysen av selskapets kapital situasjon. Som nevnt er dommen avsagt under dissens, slik at dens prejudikatsverdi er begrenset. Analysen over kan tolkes dit hen at Høyesterett ikke har innført et krav om bindende tilsagn for at fremtidsplaner skal regnes som realistiske.

Vurderingen av de konkrete forhold fremstår etter dette til å være en skjønnsmessig vurdering som åpner for at flere momenter kan vektlegges. Rettspraksis viser at særlig selskapets økonomiske stilling på beslutningstidspunktet vil være viktig, og at også de planer og tiltak styret har for å forbedre økonomien kan få avgjørende vekt.

I tillegg til selve vurderingen av de konkrete forhold, er det spesielt to andre momenter som også kan få betydning for helhetsvurderingen av det realistiske håp, herunder styrets vurderingsgrunnlag og hvor lang tid som går fra insolvens til oppbudsbegjæringen. Disse momentene vil analyseres nå under punkt 4.4.4 og 4.4.5.

4.4.4 Styrets vurderingsgrunnlag

Vi har sett at styret må bygge sin realisme på en skjønnsmessig vurdering av de konkrete forholdene i saken. Det vil altså være svært viktig at styrets vurderingsgrunnlag er så godt som mulig. Styret er etter aksjeloven § 6-12 tredje ledd pliktig til å holde seg tilstrekkelig informert som selskapets økonomiske stilling, og vi har sett at kravene til styrets aktsomhet skjerpes når økonomien svekkes. Det kan i tråd med dette være grunn til å oppstille et strengt krav til styrets informasjonsinnhenting og -behandling, da et forsvarlig vurderingsgrunnlag vil være avgjørende for styrets mulighet til å realistisk vurdere selskapets overlevelse.

Et slikt krav finner også støtte i rettspraksis. I Ulvesund-dommen uttaler førstvoterende at det normalt ikke vil bli snakk om erstatningsansvar ansvar etter asl. § 17-1, dersom styret bygget på et «forsvarlig avklart grunnlag» om at selskapet var solvent.¹²⁰ Et slikt grunnlag hadde derimot ikke daglig leder i Ulvesund-saken, ettersom regnskaps- og rapporteringsrutinene var så mangelfulle at ledelsen ikke visste at selskapet var insolvent. Dette var i kontrast til situasjonen i Normount-saken, der Høyesterett påpekte at styremedlemmene hadde holdt seg «tilbørlig underrettet» om både markeds- og resultatutvikling.¹²¹ Selv om de videre

---

¹²⁰ HR-2017-2375-A avsnitt (41).

¹²¹ Rt. 1991 s. 119, s. 128.

feilvurderte situasjonen, mente Høyesterett at selve vurderingsgrunnlaget var solid, og at styremedlemmene på den måte hadde vært tilstrekkelig aktsomme.

I LG-2007-21395 krevde selskapets konkursbo erstatning fra styremedlemmene etter at de hadde holdt virksomheten gående til tross for et betydelig underskudd. Styremedlemmene virket til å selv ha troen på at selskapet kunne reddes, men retten mente at dette ikke var realistisk, og at håpet skyldtes et dårlig vurderingsgrunnlag. Lagmannsretten uttale at:

Slik lagmannsretten ser det, er det imidlertid ikke grunnlag for å konkludere annerledes enn at styrets vurderinger når det gjaldt muligheten for fortsatt drift, lå godt utenfor det som kunne forsvares, og de valg som ble foretatt, kan ikke forklares på annen måte enn ved at styret manglet den oversikt over selskapets økonomi og likviditet som det skulle ha hatt.

Disse dommene, sammenholdt med oppgavens tidligere analyser, kan tas til inntekt for at styrets innsamling av informasjon for vurderingsgrunnlaget vil være et tungtveiende moment i ansvarsvurderingen. Dette støttes også i juridisk teori.¹²² Selv om styremedlemmene i et fortapt selskap selv mener det var et realistisk håp om å redde selskapet, vil det likevel kunne være ansvarsbetingende dersom dette håpet ikke bygget på et forsvarlig grunnlag.

4.4.5 Et handlingsrom i rimelig tid

I Ulvesund-dommen uttalte Høyesterett at ansvarsfrihet for en mislykket redningsaksjon vil blant annet kunne være betinget av at styret «kastet kortene innen rimelig tid».¹²³ Selv om Høyesterett i den saken ikke gikk nærmere inn på dette spørsmålet, legger det opp til at styrets handlingsrom kan være underlagt en tidsbegrensning. Dette anses særlig hensiktsmessig i lys av interesseavveiningen analysert ovenfor. Kreditorne har sterke interesser i at redningsaksjonen ikke fortsettes lengre enn nødvendig, mens selskapet, dets eiere og ansatte på sin side ønsker at ledelsen gis tid og mulighet til å redde selskapet.

For å balansere disse interessene på tilstrekkelig måte må det derfor legges en tidsbegrensning på styrets handlingsrom. Det understrekes at det her er tale om en vurdering av «rimelig tid» fra insolvens til oppbudsbegjæring, som ikke må blandes med den lovfestede vurderingen av

---

¹²² Aarum (1994) s. 502.

¹²³ HR-2017-2375-A avsnitt (42).

innkalling av generalforsamlingen innen «rimelig tid» i asl. § 3-5. Ordlyden «rimelig tid» gir selv ingen anvisning på hvor lang tid dette bør være, men legger heller opp til en skjønnsmessig vurdering på bakgrunn av sakens konkrete forhold.

En slik tolkning støttes også av Aarum, som uttaler at det er «umulig å angi en eksakt frist for hvor lang tid styret bør få å områ seg på», og at det må «avhenge av omstendighetene i det konkrete tilfellet».¹²⁴ Høyesterett har ikke konkret tatt stilling til spørsmålet om hva som utgjør en rimelig tid fra insolvens til oppbudsbegjæring verken før eller etter Ulvesunddommen. Av den grunn er det særlig aktuelt å se hen til praksis fra lagmannsretten.

I LB-2008-704 vurderte Borgarting lagmannsrett om ni og en halv måned fra insolvens til oppbudsbegjæring var lenger enn «rimelig». Saken gjaldt et erstatningskrav mot styrelederen i et entreprenørselskap, med påstand om at det var uaktsomt at han hadde brukt så lang tid til å begjøre oppbud etter selskapet ble insolvent.

Lagmannsretten tok i sin vurdering utgangspunkt i om «omstendighetene i denne saken var av en slik art» at et så langt tidsrom var akseptabelt. Dette ble besvart bekreftende, og domstolen fremhevet særlig at styrelederen inngikk i forhandlinger med «potensielle investorer» som var «seriøse aktører» som «hadde genuin interesse i Stenberg AS' virksomhet» og hadde den tilstrekkelige «økonomisk[e] styrke» til å kunne rette opp selskapets økonomiske stilling.¹²⁵ Det ble også vektlagt at styrelederen selv hadde ført inn 4.5 millioner kroner inn i selskapet, som lagmannsretten mente vitnet om «et sterkt fokus på og vilje til» å hjelpe selskapets økonomi.¹²⁶

Frostating lagmannsrett ga en tilsvarende begrunnelse for sitt resultat i LF-2004-987, hvor et konkursbo krevde erstatning fra styreleder blant annet på grunn av manglende oppbudsbegjæring. Det ble lagt til grunn at det gikk ca. fire måneder fra selskapet ble insolvent til oppbud ble begjært. Lagmannsretten mente likevel at utsettelsen av oppbudsbegjæringen bygget på «realistiske planer» om å redde selskapet.¹²⁷ Styrelederen hadde på insolvenstidspunktet en berettiget forventning om ytterligere investering og støtte, samt en plan om å flytte produksjonen ut av landet som kostnadsreducerende tiltak.

---

¹²⁴ Aarum (1994) s. 500.

¹²⁵ LB-2008-704, s. 6.

¹²⁶ LB-2008-704, s. 7.

¹²⁷ LF-2004-987, s. 7.

Gulating lagmannsrett kom derimot til motsatt resultat i LG-2007-21395. I den saken hadde det gått seks måneder fra selskapet var insolvent til styret begjærte oppbud. Som vi har sett ovenfor, hadde imidlertid styret i det selskapet ikke ført tilstrekkelig kontroll ved selskapets økonomiske forhold, og ble følgelig holdt erstatningsansvarlig. Selv om tidsrommet var kortere enn i dommen fra 2008, var det ingen grunn til å tillate en så lang periode, og det var uaktsomt av styremedlemmene å fortsette virksomheten.

Dommene kan tas til inntekt for at man kan tillate et lengre tidsrom, dersom det aktivt gjøres forsøk på relevante tiltak for å forbedre selskapet økonomiske stilling. Der det forretningsmessige grunnlaget for videre tiltak er forsvarlig, vil styret lettere kunne begrunne et lengre tidsrom. Styrets handlingsrom og adgang til å ansvarsfritt holde redningsaksjonen gående, vil derfor være avhengig av at det realistiske håpet fortsetter. Dersom dette håpet derimot slukner, vil kreditorinteressen igjen kunne veie tyngre enn selskapsinteressen i avveiningen, slik at fortsatt drift vil kunne føre til erstatningsansvar for styremedlemmene.

5 Avslutning

Jeg har gjennom denne oppgaven forsøkt å analysere erstatningsadgangen mot styremedlemmer i aksjeselskaper, og hvilket handlingsrom styret må ha når det navigerer gjennom en vanskelig økonomisk periode.

Vi har sett på hvilke særskilte plikter og oppgaver som ligger hos både styret og det enkelte styremedlem, og hvordan brudd på disse kan medføre erstatningsansvar for styremedlemmene. Denne erstatningsadgangen fremgår av aksjeloven § 17-1, og oppgavens tredje del har fokusert på de særpreg som gjelder for styremedlemmer som pliktsubjekter, og erstatningsregelens tre kumulative vilkår.

Analysen har vist at det er særlig det to-delte ansvarsgrunnlaget som reiser spennende selskapsrettslige spørsmål. Ansvarsgrunnlagets objektive side omhandler den skadevoldende handling og brudd på plikter, mens den subjektive siden omhandler styremedlemmets grad av skyld. Oppgavens gjennomgang av rettspraksis viser også at det særlig er styrets forvaltningsansvar etter aksjeloven § 6-12 og deres økonomiske styring av selskapet som ofte medfører erstatningsansvar. Ettersom dette ligger såpass i kjernen av styrets oppgaver, og kan få så stor betydning for selskapet drift, er det naturlig at slike forsømmelser kan bli ansvarsbetingende.

Selv om styrets handlingsrom ved normal drift er ganske bredt, spesielt i kraft av dets forretningsmessige skjønn, vil handlingsrommet i vanskelige økonomiske perioder være innsnevret. Jo dårligere selskapets økonomi stiller seg, desto strengere vil styremedlemmene bli vurdert. Hvilke planer og vurderingsgrunnlag styret har operert med, og særlig hvilke etterfølgende tiltak som har blitt iverksatt, vil være spesielt aktuelt for å vurdere om styrets forvaltning har vært aktsom i lys av selskapets økonomiske stilling. Hvordan styret har balansert relevante hensyn som selskapsinteressen og kreditorinteressen vil også kunne få stor betydning.

Kilderegister

Lover og forordninger

Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeserstatningsloven)

Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper [**opphevet**]

Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven)

Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven)

Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven)

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 596/2014 af 16 april 2014 om markedsmissbruk (forordningen om markedsmissbruk) og om opphevelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/6/EF og Kommissionens direktiv 2003/124/EF, 2003/125/EF og 2004/72/EF EØS-relevant tekst [Markedsmissbruksforordningen]

Lovforarbeider

Ot.prp. nr. 75 (1983 – 1984)

Om lov om endringer i erstatningslovgivningen (ansvar for dyr, regress, lemping m m og endringer i bilansvarlova).

NOU 1992: 29

Lov om aksjeselskaper

Ot.prp. nr. 36 (1993 – 1994)

Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven)

NOU 1996: 3 Ny aksjelovgivning

Ny aksjelovgivning

Ot.prp. nr. 23 (1996 – 1997)	Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)
Ot.prp. nr. 55 (2005 – 2006)	Om lov om endringer i aksjelovgivningen mv.
NOU 2010: 1	Medvirkning og medbestemmelse i arbeidslivet

Rettsavgjørelser

Høyesterettspraksis

Rt. 1938 s. 129

Rt. 1974 s. 1

Rt. 1975 s. 198

Rt. 1991 s. 119

Rt. 1992 s. 64

Rt. 1997 s. 883

Rt. 2004 s. 1816

Rt. 2011 s. 562

HR-2016-1440-A

HR-2017-2375-A

HR-2020-1947-A

HR-2021-967-A

Underrettspraksis

LF-2004-987

LG-2007-21395

LA-2007-37537

LB-2008-704

LB-2008-120826

LB-2009-141024

LG-2011-18534

LF-2012-179793

LB-2013-170795

LG-2014-94072

LB-2016-10431

LB-2018-69934

Litteratur

- Aarbakke mfl. (2023) Aarbakke mfl., *Aksjeloven og allmennaksjeloven Lovkommentar*, 5. utg. Universitetsforlaget 2023.
- Aarum (1994) Aarum, Kristin Normann. *Styremedlemmers erstatningsansvar i aksjeselskaper*, 1. utg. Gyldendal 1994.
- Andenæs (2016) Andenæs, Mads Henry, *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper*, 3.utg. 2016.
- Bråthen (2022) Bråthen, Tore. *Selskapsrett*, 7.utg. Fagbokforlaget 2022.
- Christoffersen (2022) Christoffersen, Margrethe Buskerud. Karnov lovkommentar 2022: Aksjeloven – asl. 1997 [Lovdata.no](https://lovdata.no).
- Dahlum (2021) Dahlum, Andrea, *Styreansvar i praksis*, 1. utg. Fagforlaget 2021.
- Den norske Revisorforening (2013) Den norske Revisorforening, *Styrets arbeid og ansvar*, 6. utg. 2013.
- Hagstrøm og Stenvik (2019) Hagstrøm, Viggo og Are Stenvik, *Erstatningsrett*, 2. utg. Universitetsforlaget 2019.
- Hansen (2008) Hansen, Jesper Lau.
«Bestyrelsesmedlemmers tavhedspligt efter

dansk ret». «*Nordisk Tidsskrift for Selskabsrett*» 2008; No. 1. s. 71-92.

Knudsen (2015)

Knudsen, Gudmund, «Styremedlemmers taushetsplikt. Særlig overfor staten som aksjeeier og Stortinget», *Lov og rett* 2015, s. 363 – 380. Universitetsforlaget. DOI: <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3061-2015-06-04>

Perland (1999)

Perland, Olav: «Styreansvar etter de nye aksjelovene», «*Tidsskrift for Forretningsjus*» nr.22/1999 s. 125-159. Ad Notam Gyldendal.